

NIJKERK, G. F. CALLENBACH.

LIEF EN LEED UIT EEN MEISJESLEVEN.

DOOR

—≡ I L A. ≡—

NIJKERK,
G. F. CALLENBACH.

—

HOOFDSTUK I.

HET AFSCHIED.

Het is een heldere Octoberdag: de hemel is effen blauw, de zon baadt het landschap in een gouden gloed, als wilde zij zich nog eenmaal in al haar pracht vertoonen, vóór storm en nevel haar de heerschappij komen betwisten. Toch begint zij reeds nu den strijd te voelen, want al haar pogingen om de menschen te verwarmen worden vrijdeld door den scherpen Oostenwind, die hun zijn kouden adem in het gezicht blies.

Zij, die bij de sluizen te IJmuiden staan, beklagen zich met recht over de luimige windvlagen, die reeds menigen hoed in het water joegen, waardoor de sjouwerlieden op den wal een paar stuivers konden verdienen.

Waarop wachten allen? waarom richten zich aller blikken op het kanaal?

Spoedig vinden wij het antwoord op onze vragen, want statig en langzaam nadert eene der stoombooten van de Maatschappij Nederland. Nog enkele minuten —, de zware sluisdeuren draaien open, en het groote schip moet geduldig wachten, tot het eindelijk den voorstevan in het zeewater kan dompelen.

Aan boord heerscht groote bedrijvigheid; de kapitein geeft van de brug af met heldere stem zijne bevelen, die met de grootste nauwgezetheid onmiddellijk worden ten uitvoer gebracht.

De stuurman staat bij het roer; nu heeft hij nog enkele oogenblikken rust, maar weldra, zoodra het schip zee zal

gekozen hebben, zal hij al de verantwoordelijkheid gevoelen, aan zijne betrekking verbonden. Matrozen loopen heen en weer, rollen touwen op, bergen de ankerkettingen, en roepen onderwijl een vroolijk vaarwel toe aan degenen, die op den wal staan; de zee is hun element, al haar gevaren lachen hen toe.

Op het achterschip heerscht eene eigenaardige drukte; dit gedeelte is afgebakend voor de passagiers, die ditmaal vrij talrijk zijn; de familieleden van eenigen hunner hebben hen van Amsterdam tot IJmuiden vergezeld, om het samenzijn nog te rekken; helaas — nu is het oogenblik van afscheid nemen toch nog veel te spoedig aangebroken.

Één groepje trekt bijzonder onze aandacht; een man in de kracht zijner jaren met een ernstig, innemend gelaat laat den blik vol liefde rusten op zijn dochtertje, dat snikkend in de armen harer moeder ligt. Mevrouw Merkens is eene nog jonge vrouw met regelmatige, zachte gelaatstrekken en diep blauwe oogen, waaruit liefde en trouw u tegenstralen; zij ziet bleek en niettegenstaande haar moedige pogingen, kan zij haar tranen nauwelijks bedwingen. Twee jongens, ongeveer acht en tien jaar oud, staren hunne ouders verwonderd aan; zij voelen iets van de droefheid en de naderende scheiding, maar de aanstaande zeereis en de bedrijvigheid op de boot hebben zooveel aantrekkelijks voor hen, dat zij slechts met moeite hunne vragen en opmerkingen voor zich kunnen houden; zij schijnen echter als bij ingeving te begrijpen, dat zij hun vader nu niet lastig kunnen vallen. De jongste, een klein, blond meisje van vier jaar, verbijsterd door de ongewone drukte, heeft krampachtig de hand harer moeder gegrepen.

Weken lang had de familie Merkens zich reeds op dit afscheid voorbereid en toch klinkt het bevel, dat allen, die de reis niet mee zullen maken, het schip moeten verlaten, hun nog te vroeg in de ooren. Nauwelijks zijn de betekenisvolle woorden uitgesproken, of een lang, vriendelijk heer treedt op den Heer Merkens toe, klopt hem hartelijk op den schouder, en zich tot het schreiende meisje wendende, zegt hij: »Kom, Louise, tracht u goed te houden; geeft allen nog eenmaal een kus, en dan moeten wij heengaan.«

Hartstochtelijk drukken de bedroefde ouders hun oudste aan het hart; de jongens nog eenmaal gekust, het kleintje even in de armen gesloten, en dan leidt de heer de Roemer

zijn nichtje weg. Ook hij is aangedaan, en op de smeekende vraag zijner zuster: »Gij zult toch goed voor onze Louise zijn: zij heeft zooveel behoefte aan liefde: moge zij die bij u vinden!» kan hij slechts met een veelbeteekenenden handdruk antwoorden.

De laatste familieleden hebben de boot verlaten, de brug is ingenomen, de sluisdeuren draaien langzaam open en statig aanvaardt »de Regentes« haar lange reis. Allen staren haar na, zakdoeken worden gewuifd, tot de gestalten steeds kleiner en eindelijk onherkenbaar worden en het reusachtige schip niet grooter lijkt dan een visscherspink.

Het wordt stil op den sluismuur; de meeste toeschouwers zijn huns weegs gegaan; zacht drukt de heer de Roemer Louise's hand, terwijl hij zegt: »Kindlief, wij moeten zien, of wij den trein van twee uur kunnen halen; dan zijn wij voor het eten op Daalhuizen; doch eerst moeten wij wat gaan gebruiken.«

Onbewegelijk staart het jonge meisje, in gedachten verzonden, de boot na; zenuwachtig trilt hare heele gestalte; en gewillig laat zij zich door haar oom weggleiden, hoewel haar oogen telkens onweerstaanbaar getrokken worden naar den grooten waterspiegel, die haar steeds verder scheidt van hen, die haar zoo lief zijn.

Werktuigelijk drinkt zij den kop bouillon leeg, dien de heer de Roemer voor haar besteld heeft en als in een droom vleit zij zich later in het hoekje van de coupé.

Haar oom begrijpt met aangeboren fijngevoeligheid, dat eenzaamheid en stilte op 't oogenblik het meest geschikt voor haar zullen zijn, en neemt dus zijne courant, waarin hij weldra geheel is verdiept.

Wij hebben nu tijd om eens nader kennis te maken met Louise Merkens; zooals zij daar, met het hoofd tegen de kussens geleund, nederzit, zou men haar nauwelijks veertien jaar geven. Zij is tenger gebouwd en in vele opzichten het evenbeeld harer moeder; heden is zij nog bleeker dan gewoonlijk, maar al zijn haar blauwe oogen dof door het weenen, er straalt ons iets toe uit hunne diepten, dat hen van geestdrift en toewijding kan doen tintelen. Het hooge voorhoofd spreekt van een helder verstand; het kleine mondje is altijd gereed om zich tot een glimlach te plooiën.

Heden echter staat haar gezichtje droevig — en geen wonder — nu zij alleen in het Vaderland is achtergebleven.

In den aanvang is zij in opstand gekomen tegen de wreede schikking, doch zij had het noodzakelijke leeren zien en had gestreden om te berusten. Reeds lang had zij gevoeld, dat er eene schaduw hing over hun lieflijk tehuis; hoe somber kwam Vader van het kantoor terug en hoe afgetrokken was haar moeder; al trachtte zij haar zorgen voor de kinderen te verbergen, Louise had wel gemerkt, hoe zij zich soms geweld moest aandoen om even vroolijk te schijnen als vroeger.

Toen was eindelijk die vreeselijke dag aangebroken; het kantoor, waar de heer Merkens als procuratiehouder werkzaam was, had zijne betalingen gestaakt en Merkens was buiten betrekking. Hoe duidelijk stond haar die avond voor den geest, toen haar moeder, nadat de kleintjes naar bed waren gebracht, haar de treurige geschiedenis vertelde. Droeve maanden waren gevolgd, toen de heer Merkens steeds moedelooser thuiskwam, daar zijne pogingen om een nieuwen werkkring te vinden telkens schipbreuk leden.

Ongeveer een week of acht geleden was hem eene betrekking op een groot handelskantoor te Batavia aangeboden, een aanbod, dat, hoewel met dankbaarheid ontvangen, veel strijd met zich bracht. De ouders voelden, dat het aanvaarden van deze betrekking hun eene groote opoffering zou kosten; Louise, die voor hare examens werd opgeleid, moest in Holland achterblijven en de gedachte aan de scheiding woog hun zwaar. De heer en mevrouw Merkens waren echter Christenen; zij brachten hunne bezwaren tot den Heer, Hem om licht en leiding smeekend en na een bangen strijd waren zij overtuigd, dat zij ter wille van hun gezin dit offer brengen moesten. Een broer van mevrouw Merkens, met wien deze vroeger nauw verbonden was, maar die sedert zijn huwelijk met eene rijke vrouw, eenigermate van haar was vervreemd, woonde te Rheden en bood aan Louise voorloopig in huis te nemen, terwijl zij dan de Hooge Burgerschool te Arnhem kon bezoeken.

Soms bekreep der bezorgde moeder de angst, dat haar kind veel zou missen in die omgeving, maar zij streed tegen dit onbestemde voorgevoel, waarvan zij zich geen rekening kon geven, en stelde de toekomst vertrouwend in Gods hand.

Het naderend vertrek bracht allerlei drukte mee en veel te spoedig brak de dag aan, waarop de familie Merkens de

reis zou aanvaarden. Hoe waren die laatste weken voorbij gesnel; hoeveel was er nog te bezorgen, maar ook hoe was menig uurtje dat mevrouw Merkens aan haar kind wijdde, voor Louise onvergetelijk geworden. Beiden leden onder de aanstaande scheiding, doch trachtten zich voor elkaar goed te houden. Hoe doorleefde Louise weer den vorigen avond, toen haar moeder haar naar bed bracht; met zachte stem eenige verzen uit den een en negentigsten Psalm voorlas en haar sprak van den Heiland, die haar overal nabij was en die haar zoo teeder liefhad. Toen had zij met haar kind gebeden en had, na haar een warmen kus op het voorhoofd gedrukt te hebben, stil de kamer verlaten.

Weinig had Louise geslapen en nu zij, half dommelend van vermoeidheid en aandoening, in haar hoekje zat, meende zij de stem harer moeder nog eenmaal te hooren. Een weemoedige glimlach overtoog haar gezichtje; de droom was zoo schoon, de werkelijkheid zoo koud, doch plotseling wordt zij uit haar overpeinzingen gewekt door den heer de Roemer, die haar vriendelijk op den schouder tikte, terwijl hij zeide: »Onze reis is bijna ten einde, kindlief; nog enkele minuten en wij hebben Arnhem bereikt.«

HOOFDSTUK II.

DAALHUIZEN.

Met een kloppend hart stapte Louise uit den trein en volgde haar oom langs het drukke perron naar het eigen rijtuig, dat hen wachtte. Allerlei aandoeningen bestormden haar en als in een droom zag zij eerst de prachtige villa's, daarna de eenvoudige, schilderachtige huisjes tusschen Velp en Rheden aan haar oog voorbijgaan. Zij had nu geen oog voor de uitgestrekte heidevlakten, de bosschen, in hun najaarskleed gehuld, en eer zij er zich van bewust was, rolde het rijtuig de breede oprijlaan van Daalhuizen op en hield stil voor het fraaie heerenhuis. De heer de Roemer hielp haar uitstappen en zag toen verwonderd rond. Was

er niemand om hen te ontvangen? Was dit het welkom, der nieuwe huisgenooten bereid? Na enkele oogenblikken werd de glazen deur door eene der dienstboden geopend en weldra verscheen mevrouw de Roemer, gevolgd door hare beide kinderen, in de ruime met planten versierde vestibule. Zij trad op haar man toe, gaf Louise een vluchtigen kus en ging toen allen voor naar de vroolijke huiskamer. Eenigszins verlegen bleef Louise op den achtergrond, tot haar oom haar tot zich riep, en terwijl hij zijn hand op haar schouder liet rusten, vriendelijk zeide:

»Zie zoo, Ada en Rob, daar is nu eindelijk uw nichtje; maakt het haar hier recht gezellig, dan zal zij zich, hoop ik, geheel thuis bij ons voelen.

En om aan dit eerste samenzijn iets van zijne stijfheid te ontnemen, begon hij te vertellen, wat hij sedert den vorigen dag gedaan en wie hij gesproken had en zijn ongedwongen toon, alsmede de vriendelijkheid, die uit zijn woorden sprak, deelde zich aan de anderen mede.

Eindelijk viel mevrouw de Roemer haar man in de rede door te zeggen:

»Ada, neem uw nichtje mee naar boven; en wijs haar de kamer, die voor haar is in orde gemaakt; haar koffer heb ik er reeds laten brengen; dan kan zij zich wat oprisssen, vóór wij aan tafel gaan.«

De beide meisjes gingen de breede trap op en staken het portaal over, tot Ada eene deur opende, die toegang verleende tot eene kleine, vroolijke kamer, waarvan de vensters op den tuin uitzagen.

Alles zag er vriendelijk uit, maar waarom was er geen enkele plant, geen bloem neergezet om het eenzame kind een welkom toe te roepen?

Ada bleef nog eenige oogenblikken dralen, toen verlegen met haar eigen houding, zeide zij: »Nu, ik geloof, dat er alles is, wat gij noodig hebt; ik ga mij even opknappen en zal je komen halen, als de etensbel luidt.«

Een zucht van verlichting ontsnapte Louise, zoodra zij alleen was; zij liet zich in een laag stoeltje nedervallen, leunde het moede hoofdje op de handen en staarde naar buiten.

Nu was het uur aangebroken, dat zij met zooveel vreeze had tegemoet gezien; haar ouders hadden de reis aanvaard en zij was alleen achtergebleven, temidden van betrekkingen,

die zij bijna niet kende. Zou men haar gaan liefhebben? Zou zij gelukkig zijn in deze omgeving?

Weemoedige gedachten overvielen haar, maar zij wilde er niet aan toegeven; zij stond op, opende haar koffer en begon er eenige kleedingstukken uit te nemen. Weldra viel haar oog op een bijbeltje, dat haar moeder voor haar had ingepakt en toen zij het opensloeg, las zij op het eerste blad, door die lieve hand geschreven: »Weest in geen ding bezorgd; maar laat uwe begeerten in alles door bidden en smeeken bekend worden bij God.« Het was haar als stond haar moeder weer naast haar, en een vurig verlangen naar de haren maakte zich van haar meester.

»Waarom kon ik niet meegaan, o waarom moesten wij zoo wreed gescheiden worden?« klonk het in haar ziel en tranen sprongen haar in de oogen. Toen bedwong zij zich, zonk op de knieën en bracht al haar droefheid en strijd tot den Heer, dien zij reeds als klein kind had leeren kennen en liefhebben. Kalmer stond zij op, bette haar brandende oogen, en na zich verkleed te hebben, opende zij het venster, en liet den frisschen wind langs haar gloeiende wangen strijken.

Een lieflijk landschap ontrolde zich voor haar blik; achter het park werden velden en heidevlakten begrensd door hoog opgaande bosschen, die den wensch in haar deden ontwaken om in die schoone, stille natuur rond te dolen; een heerlijk vooruitzicht voor 't jonge meisje, dat slechts bij uitzondering een paar weken buiten had doorgebracht.

Een zacht kloppen aan de kamerdeur wekte Louise uit haar overpeinzingen; Ada kwam binnen in een gekleed zomerjaponnetje, waarbij Louise's eenvoudige jurk zeer afstak. Toch, wie de beide meisjes de trap zag afkomen, voelde zich dadelijk aangetrokken tot Louise; haar blonde lokken omlijsten een gezichtje, waaruit zachtheid, alsmede een zekere wilskracht spreken; haar diep blauwe oogen getuigen van oprechtheid en diep nadenken. Ada daarentegen is donker; haar zwarte oogen kijken ondeugend rond, haar regelmatige trekken hebben gewoonlijk eene ontevreden uitdrukking en om haar welgevormd mondje speelt al te vaak een spottende glimlach.

Weldra waren allen om de tafel geschaard, maar het gesprek scheen dien middag niet te vlotten. Het eten smaakte Louise niet; de aandoeningen van dezen dag waren

haar te machtig geweest, en niettegenstaande de pogingen van den heer de Roemer om haar gedachten af te leiden, door vooral Rob allerlei te vertellen, waren allen blij, toen de maaltijd was afgelopen.

Louise ging naar boven om haar koffer verder uit te pakken; en toen zij na eenigen tijd beneden kwam thee drinken, zag zij zoo bleek en vermoeid, dat mevrouw de Roemer reeds spoedig tot haar zeide:

„Zoudt ge van avond niet liever vroeg naar bed gaan, Louise; — me dunkt ge zult wel moe zijn en dan zijt ge morgen geheel uitgerust.“

Louise liet het zich geen tweemaal zeggen; zij verlangde alleen te zijn, want vooral nu de wind tegen den avond in hevigheid was toegenomen, dwaalden haar gedachten voortdurend naar de boot met haar dierbaren last.

Zoodra zij boven gekomen was, sloeg zij de wild voortjagende wolken gade, die de maan telkens aan het gezicht onttrokken, waardoor de tuin in een eigenaardig geheimzinnig licht was gehuld.

Zij ontkleedde zich vlug, zond een vurig gebed op om bewaring voor hen die zij zoo liefhad en legde zich toen ter ruste. Niettegenstaande hare groote afmatting kon zij den slaap niet vatten, angstige voorgevoelens beklemden haar; want al was de heer de Roemer haar vriendelijk tegemoet gekomen, de koelheid harer tante en de hooghartige onverschilligheid, die uit Ada's geheele optreden spraken, hadden ons eenvoudig meisje afgeschrikt.

Zij had zulk eene behoefte aan liefde en hartelijkheid, die thuis altijd bevredigd was geworden; — en toen eene flauwe hoop, dat haar tante of nichtje dezen eersten avond haar goeden nacht zoude komen zeggen, niet verwezenlijkt werd, voelde zij zich heel eenzaam. Daarenboven loeide de herfstwind in den schoorsteen, de ruiten rinkelden, de takken van den wilden wingerd zweepten tegen de vensters en Louise, die nooit zoo laat in het jaar buiten was geweest, beefde, bij de hevigheid van den storm, voor het gevaar dat de haren dreigde.

Eindelijk viel zij, met tranen in de oogen, door uitputting in slaap.

HOOFDSTUK III.

NIEUWE INDRUKKEN.

Verkwikt en uitgerust ontwaakte Louise den volgenden morgen, en nauwelijks had zij de gordijnen opengeschoven, of zij was getroffen door het schoone landschap dat zich voor haar bewonderenden blik ontrolde. De Octoberzon verguldde met haar eerste stralen het schilderachtige kerk-torentje van Rheden, en verdreef den doorzichtigen witten nevel, die over de heide zweefde. Deze had die eigenaardige bruine tint aangenomen die haar zulk een poëtisch waas verleent, geheel in overeenstemming met de goudgele en purperen bladeren der beuke- en eikeboomen, die zich koesterden in de eerste zonnestralen. Er heerschte eene bijna plechtige stilte, slechts verbroken door een paar tuinjongens, die de dorre bladeren bijeenharkten en door het fluiten der koolmeezen in den wingerd tegen het huis; en toen Louise haar venster opende, ademde zij die opwekkende frissche herfstlucht in, die stadsmenschen steeds in verrukking brengt.

Het was nog rustig in huis, niemand scheen nog beneden te zijn en Louise zette zich dus voor het venster neer. Zij was zich bewust, dat zij aan een keerpunt in haar leven was gekomen; haar zonnige, onbezorgde jeugd scheen reeds ver achter haar te liggen, nu de eerste donkere schaduw op haar levenspad was gevallen; maar al wachtte haar eene onbekende toekomst, zij liet zich niet terneerdrucken; haar veerkrachtige natuur behield de overhand.

Inmiddels was het acht uur geworden, en ging zij naar beneden, waar zij de eerste in de eetkamer was. De openstaande vensters gaven toegang tot een gesloten veranda, waar chrysanthenums in bonte kleurenpracht bevallig gerangschikt waren. Zoo verdiept was zij in de beschouwing dezer schoone herfstkinderen, dat zij haar oom niet had hooren binnenkomen, die haar begroette met de woorden: »Zoo, zoo nichtje, reeds zoo vroeg uit de veeren! daaraan kon onze Ada een voorbeeld nemen! — Wat zegt ge van Daalhuizen — ik twijfel niet, of gij zult het spoedig leeren

liefhebben; het is een eenig schoon plekje, en vol welgevallen liet hij den blik rusten op het goed onderhouden grasperk en de donkere boschpartijen, die het begrensd.

»Ik ben eigenlijk nooit lang buiten geweest, Oom, hernam Louise, »en ik verlang reeds om in die heerlijke lanen rond te dwalen en alle mooie plekjes op te zoeken, want ...«

Wat zij verder wilde zeggen, werd afgebroken door mevrouw de Roemer, die inmiddels was binnengekomen, en die hen aan de ontbijttafel riep.

»Wij behoeven niet op de kinderen te wachten; Ada is weer niet opgestaan, toen zij werd geroepen en Rob is koortsig; ik zal dokter R. eens laten komen; ik begrijp niet hoe het kind aan zulk een gevoelig gestel komt; telkens scheelt hem iets.«

Toen eerst begroette zij haar nichtje:

»Hebt ge goed geslapen en alles gehad wat er noodig was? Me dunkt ge moest van ochtend je goed verder uitpakken, dan zijt ge geheel gewend voor ge Maandag naar de Hooge Burgerschool gaat.«

Toen het ontbijt reeds half afgeloopen was, kwam Ada beneden; na een vluchtigen groet nam zij haar plaats in en nuttigde zwijgend haar boterham. Kort daarop kwam het rijtuig voor, dat den heer de Roemer naar de rechtbank bracht, waar hij eene betrekking bekleedde en Ada naar de school der dames W., waar de meisjes der eerste standen haar opvoeding ontvingen.

Louise ruimde de ontbijttafel op, een werkje, dat zij thuis ook altijd deed en ging vervolgens naar boven. Telkens vond zij in kleine hoekjes van haar koffer verrassingen, die haar moeder voor haar verborgen had, en onder het bewonderen dier schatten en het rangschikken harer portretten en snuisterijen vlogen de morgenuren voorbij.

Na de koffie zeide mevrouw de Roemer tot haar nichtje:

»Ik moet van middag eenige bezoeken maken; ge wilt Rob zeker wel gezelschap houden; Dr. R. gelooft dat hij koude heeft gevat, zoodat hij te bed moet blijven. Zie maar, wat ge met hem doen kunt; want zoodra hij ongesteld is, is hij lastig en vervelend.«

De wijze, waarop mevrouw de Roemer haar verzoek inkleedde, maakte Louise's taak niet zeer aantrekkelijk; toch antwoordde zij met een glimlach:

»Zeker wil ik dat, tante; ik houd van kinderen en ik hield

thuis ook altijd de kleintjes bezig, en met een boek en een handwerkje trad zij weinig oogenblikken later de ruime kinderkamer binnen.

Zoodra de kleine zieke de deur hoorde opengaan, richtte hij zich in zijn bedje op en begroette de binnenkomende met een vriendelijken glimlach :

»Komt gij bij mij zitten; hoe lief van je. Ik hoorde mama uitrijden en ik vreesde reeds, dat ik den geheelen middag alleen zou blijven. Betje moest strijken en Ada is op school, en, liet hij er na eenige oogenblikken op volgen, »zij zou toch niet gaarne bij mij zitten; zij is veel liever met haar vriendinnen. En ik ben niet gaarne alleen,« zeide hij, terwijl hij Louise in de oogen zag.

Zij nam het klamme handje in de hare, schudde de kussens terecht en liet toen den blik vol liefde rusten op het gelaat van den knaap, dat koortsachtig gloeide. Iets in die vragende bruine oogen herinnerde haar aan haar jongste broertje en voor 't eerst verliet haar het beklemmend gevoel van verlatenheid, dat haar voortdurend vervolgde. Robert had de handjes reeds uitgestoken naar het boek, dat Louise had meegebracht en toen zij met haar zachte, welluidende stem begon voor te lezen, luisterde hij aandachtig.

Terwijl zij naast het ledikantje van haar neefje zat, rezen herinneringen aan het ouderlijk huis bij haar op en eindelijk kon zij een lastigen traan niet bedwingen.

»Waarom weent ge, Louise, toch niet om dit verhaal, want dat vind ik niets treurig; is er iets dat je bedroefd maakt; ge kunt het mij wel vertellen, want ik kan heel goed een geheim bewaren,« vroeg Rob, terwijl hij zijn nichtje medelijdend aanzag.

De vertrouwelijke toon deed Louise goed en zacht begon zij :

»Ziet ge, ik voel mij vandaag een beetje eenzaam, misschien zooals gij zoudt geweest zijn, als ik niet bij je was gekomen. Gisteren zijn mijne ouders, met twee broertjes en een lief klein zusje naar Indië vertrokken en ik zal hen in lange jaren niet wederzien; en na enkele oogenblikken vervolgde zij met trillende stem: »en ik vond het heel naar om alleen in Holland achter te blijven.«

»Zijn zij op eene groote boot, zooals die op de plaat aan den muur, en slapen zij in zulke grappige, kleine kamertjes, waarvan papa mij wel eens verteld heeft; toe, leg mij eens uit, hoe alles aan boord was?«

Louise beschreef in levendige trekken de boot, vertelde een en ander van IJmuiden en van de groote, rustellooze zee, maar zoodra zij zag, dat het kind moede werd, sloot zij de gordijnen en zette zich voor het venster, waar zij lezend en peinzend den verderen middag doorbracht.

Toen mevrouw de Roemer bij haar zoontje kwam, werd zij ontvangen met de woorden: »O mama, ik heb zoo'n prettigen middag gehad; Louise heeft mij gezelschap gehouden; zij heeft mij voorgelezen en mij allerlei verteld, en ik ga heel veel van haar houden; ik denk dat zij dan haar broertjes niet zoo heel erg zal missen; gelooft u dat ook niet?»

De liefde en aanhankelijkheid van het kind waren in die eerste dagen een bron van troost voor Louise; want al te duidelijk voelde zij, dat, hoewel mevrouw de Roemer haar in huis had genomen, zij het slechts gedaan had ter wille van haar man, en dat zij beschouwde hiermede alleen reeds meer dan haar plicht vervuld te hebben.

En Ada, de verwende eenige dochter, had de komst van haar nichtje met zeer gemengde aandoeningen tegemoet gezien; zij wist dat zij haar examens wilde doen om later in eigen onderhoud te kunnen voorzien — en zij schaamde zich tegenover haar vriendinnen over zulk een arme bloedverwante!

Een paar dagen gingen voorbij; Louise bracht een groot gedeelte van haar tijd bij Rob door, die reeds spoedig het bed mocht verlaten; zij voelde zich het gelukkigst in de gezellige kinderkamer, die haar het meest aan het ouderlijk huis herinnerde. En Rob — hij begon reeds verlangend uit te zien naar de komst van Louise; — niemand kon zoo heerlijk vertellen — niemand wist zulke prettige spelletjes te bedenken en het kind hechte zich met al de warmte van zijn jong hartje aan de nieuwe huisgenooten.

De Zondag brak aan; het geheele gezin kwam later beneden dan gewoonlijk, daar geen hunner naar de kerk ging.

Het was een heerlijke herfstmorgen en Louise kon den lust niet weerstaan om reeds voor het ontbijt naar buiten te gaan. Hoe frisch was het in den tuin, hoe stil en rustig; heel in de verte klonk het gelui der kerkklokken, dat de geloovigen tot de bedehuizen riep, haar in de ooren. Onwillekeurig dwaalde zij verder, tot zij een boschrijk plekje vond, dat zij nog niet gezien had; het lag in een afgelegen ge-

deelte van het park; de eekhoortjes sprongen vroolijk van den eenen tak op den andere, van tijd tot tijd stak een konijn, door voetstappen opgeschrikt, haastig het pad over; de vogels tjlpten, de zon hulde het geboomte in een gouden gloed en Louise vergat alles om zich heen in het genot, dat Gods lieflijke natuur haar verschafte. Zij had een open oog voor het schoone, en de wegstervende pracht van het herfstlandschap kwam volkomen met hare stemming overeen, al kon zij geen rekenschap geven van de gevoelens, die zich van haar meester maakten.

's Middags gingen mijnheer en mevrouw de Roemer met Ada uit, en toen Louise aanbood om Robert gezelschap te houden, die nog niet uit mocht, werd haar voorstel onmiddellijk aangenomen.

»Vrouw, zou Louise niet eens meegaan: me dunkt eenige afleiding zou haar goed doen, en Betje kan bij Rob blijven,« waagde de heer Roemer zijne vrouw zacht in te fluisteren.

»En waarom dit, nu zij het zelve aanbood; het kind is gelukkig en zoet bij haar; en mij dunkt, zulk een kleinen dienst mag zij wel voor ons over hebben, als loon voor onze gastvrijheid;« was het koude antwoord.

De heer de Roemer zuchtte: Ada luisterde aandachtig naar het gesprek tusschen hare ouders, en in haar tegenwoordigheid wilde hij er niet verder op doorgaan: die enkele woorden hadden hem echter een blik doen slaan in het hart zijner vrouw, die hem met vreeze vervulde voor de toekomst.

Zou Louise bij hen die liefde vinden, die zijne zuster voor haar had afgesmeekt? Zou hij ooit in staat zijn te vergoeden, waarin zijne vrouw te kort kwam?

Er lag eene schaduw op zijn ernstig gelaat toen hij na enkele oogenblikken de kinderkamer binnentrad, waar Louise reeds voor het venster zat met een boek met platen op de knieën, terwijl Robert met schitterende oogen stond te luisteren, maar hetgeen zijn nichtje hem vertelde.

»Zoo, zoo, kleine man, dat gezelschap schijnt je te bevallen: ik geloof, dat ge maar al te blij zijt, dat Louise bij ons is gekomen,« en met een vriendelijken glimlach zag hij zijn nichtje aan. »En wat wordt er nu verteld? — doch ik zie het al; Louise heeft je smaak reeds geraden en ge zijt weer bezig met rupsen en vlinders.«

»Ja papa, en verbeeld u eens, Louise zal haar vader

vragen, of hij in Indië kapellen voor mij wil zoeken en opzetten; en later zal zij mij helpen om doozen te maken en ze alle te rangschikken; en dan zal zij er de namen boven schrijven, en . . . .«

»Nu, maak het Louise maar niet al te lastig — en vergeet niet, dat zij gaarne wat van het mooie weer zal genieten, al mag mijn ventje nog niet uit.«

»Zijt ge nog niet klaar met afscheid nemen, moeten wij nog langer wachten?« klonk mevrouw de Roemers onvriendelijke stem in de gang. Haastig drukte de vader een kus op het voorhoofd van zijn zoontje, knikte Louise vriendelijk toe, en zat weldra naast zijne vrouw in de gemakkelijke landauer.

Voor de achterblijvenden snelde de tijd voorbij, en de zon begon reeds te dalen, toen Robert zijn nichtje aanzierende, aarzelend zeide:

»Wilt ge niet liever naar den tuin gaan? ik kan nu best een poosje alleen spelen.«

Iets in die reine kinderoogen trok het jonge meisje onweerstaanbaar aan: zij nam het kind tot zich en zeide: »Maar, ge hebt liever, dat ik bij je blijf, niet waar?«

Een dankbare blik was haar loon; en terwijl hij de armen om Louise's hals sloeg, fluisterde hij:

»Ik geloof heusch, dat gij al van mij gaat houden, en dat vind ik heerlijk. Mama is soms zoo knorrig, als ik ziek ben; en dat kan ik toch niet helpen; ik zou zelf ook liever flink en sterk zijn als andere jongens. Ada zegt, dat zij niet van kinderen houdt, dat zij lastig zijn en haar kleeren bederven; en vader heeft niet altijd tijd om veel met mij te spelen. Als gij echter veel van mij gaat houden, en dikwijls bij mij wilt komen, zal ik het niet zoo heel naar vinden, als ik weer ziek ben.«

Louise bleef op de kinderkamer, tot de etensbel luidde. Toen zij zich dien avond ter ruste legde, had zij het heerlijk bewustzijn, dat zij reeds één hart door liefde had gewonnen; alsmede den weg had gevonden om iets voor haar nieuwe huisgenooten te kunnen doen.

HOOFDSTUK IV.

DE EERSTE SCHOOLTIJD.

De Maandag morgen brak aan: Louise had haar boeken en verdere benoodigdheden netjes in orde en nam nu met haar oom en nichtje plaats in het rijtuig, dat haar naar de Burgerschool zou brengen.

Met een kloppend hart ging zij het groote gebouw binnen; doch weldra kwam haar eene vriendelijke, jonge onderwijzeres tegemoet, die haar eene plaats in een der lokalen aanwees.

Hoe beklemd gevoelde zij zich te midden van al die vreemde meisjes, en terwijl een geward gegons in haar ooren klonk, was zij zich bewust, dat aller blikken op haar gevestigd waren.

Zij ademde vrijer, toen dezelfde onderwijzeres, die haar had binnengebracht, in de klasse kwam, tot stilte vermaande en een aanvang maakte met de les. Nu was Louise op haar gemak; zij beantwoordde enkele tot haar gerichte vragen, helder en duidelijk, en de groote aandacht, waarmee zij de geheele les volgde, trok de onderwijzeres reeds dadelijk aan. Dit was eene leerling, die belang stelde in hetgeen werd onderwezen: dat helder oog sprak van oplettendheid, dat hooge voorhoofd van een kloek verstand en toen Louise vertelde, dat zij haar examens wilde doen, sprak uit haar woorden zulk eene wilskracht, zulk eene liefde tot de studie, dat niemand, die haar hoorde, aan haar ernstige voornemens twijfelde. De lessuren gingen prettig voorbij. Alleen in den tusschentijd voelde de nieuw aangekomene zich nog vreemd te midden harer medeleerlingen. Met grooten ijver legde zij zich op de verschillende vakken toe en hoe vroolijk zij van nature was, in de lessen liet zij zich door niets afleiden: reeds spoedig was zij de lieveling harer onderwijzers, die belang stelde in het ontwikkelde, leergierige meisje.

Op een morgen, nadat Louise eenige weken op school was, stond een groepje meisjes in een der lokalen bijeen; zij fluisterden samen en begonnen Louise te bespotten om haar overgroote plichtsbetrachting.

»Gij doet ook nooit met ons mee; gij neemt het leven zoo ernstig op; waarom zijt gij niet even vroolijk als wij,« lieten zich verscheidene stemmen hooren.

Louise keek van haar boek op, en antwoordde bedaard:

»Ik ben zeker, dat indien een uwer hetzelfde ideaal voor oogen hadt als ik, gij u evenzoo zoudt inspannen. Mijne ouders hebben een moeilijken tijd doorgemaakt, waarin geldelijke zorgen hen drukten, doch gelukkig heeft mijn vader nu eene goede betrekking in Indië gekregen. Het is echter mijn ernstig streven zoo spoedig mogelijk mijne examens te doen; dan zoek ik eene betrekking en hoop door mijne verdiensten de zorgen mijner lieve ouders te verlichten. Hoe heerlijk, als ik het eenmaal zoo ver gebracht heb!« en Louise's oogen straalden van kinderliefde en toewijding. Haar woorden maakten indruk; de meeste meisjes keken beschaamd en verlegen voor zich, tot een uit het kringetje, een blond, tener meisje naar voren trad en Louise's hand greep. Marie Verbrug was gewoonlijk stil en ingetrokken en slechts degenen, die haar goed kenden, doorgrondten haar warm, liefhebbend hart; nu echter, sprak zij op gedempten toon:

»Ik zal het je zeker in 't vervolg niet moeilijk maken, Louise, en ik twijfel niet, of wij allen zullen je spoedig leeren begrijpen en liefhebben.«

Deze woorden van het anders zoo bedeesde meisje misten hunne uitwerking niet; van dien dag af lieten de andere meisjes Louise met rust en langzamerhand veroverde zij zich door haar vriendelijkheid en bereidwilligheid een plaatsje in menig hart.

De afstand naar Daalhuizen was te groot, dan dat Louise thuis kon gaan koffiedrinken, en daar zij evenmin op school kon blijven, kwam de heer de Roemer met een der onderwijzeressen overeen, dat zijn nichtje de tusschenuren bij deze zou komen doorbrengen; reeds spoedig echter bemerkte Louise, dat haar bijzijn der ziekelijke, knorrige moeder harer onderwijzeres alles behalve welkom was.

Het was haar daarom zeer welkom toen Marie Verbrug op zekeren dag haar ter zijde nam en vroeg:

»Wilt ge niet liever om twaalf uur met mij mee naar huis gaan, Louise; wij wonen vrij dicht bij en ik zou het heerlijk vinden; mama heeft dit plannetje bedacht, en hoopt, dat uw oom het goed zal keuren.«

Daar de heer de Roemer de familie Verbrug eenigszins kende, en wist, dat zijn nichtje daar in eene goede omgeving zou zijn, nam hij het vriendelijk aanbod dankbaar aan.

Marie was heel gelukkig, toen zij voor 't eerst met haar nieuwe vriendin thuiskwam; zij twijfelde niet of haar huisgenooten zouden zich aangetrokken voelen tot het vriendelijke zachte meisje, en daar zij de eenige dochter in een groot gezin was, lachte haar het denkbeeld toe van een dagelijksch samenzijn met een meisje van haar leeftijd.

Louise voelde zich dadelijk op haar gemak in deze eenvoudige omgeving, vooral toen mevrouw Verbrug, na haar hartelijk welkom te hebben geheeten, de kleintjes binnensiep, die onbevreesd naar haar toekwamen.

In dit gastvrij huis bracht Louise menig gezellig uurtje door; de nauwe band, die ouders en kinderen verbond, en de liefde en godsvrucht, die er heerschten, herinnerden haar aan haar eigen gelukkig tehuis.

Het was goed, dat Louise deze vrienden vond in den eersten tijd na het vertrek harer ouders, want al trachtte de heer de Roemer haar het verblijf op Daalhuizen zoo aangenaam mogelijk te maken, al hechte Robert zich dagelijks meer aan zijn nichtje, mevrouw de Roemer en Ada behandelden haar zoo koel en hooghartig, dat haar gevoelig hart er onder leed. En juist nu de bijna volkomen ongodsdienstigheid harer verwanten, Louise's jeugd in aanmerking genomen, zeker gevaar voor haar opleverde, was de invloed die van haar nieuwe vrienden uitging, ook voor haar later leven rijk gezegend.

Daarbij kwam nu haar verlangen naar bericht uit Indië, want hoewel er minstens nog tien dagen moesten verloopen eer de verlangde brief kwam, werd zij hoe langer hoe gejaagder, naarmate de middag naderde.

Op een Zondagmiddag vinden wij haar op haar kamertje, dat door portretten en snuisterijen een gezellig aanzien heeft; zij heeft haar tafel voor het raam getrokken en zit met haar portefeuille voor zich. Op het oogenblik schrijft zij niet — zij laat het hoofd op de handen rusten en aan haar lange wimpers parelt een traan. Plotseling heft zij het hoofd op en spreekt half luid:

»Zoo treurig gestemd wil ik niet verder schrijven; mijn lief moedertje mag niet weten, hoe ik naar haar verlang,

en hoe eenzaam ik mij soms voel,« en als wij over haar schouder gluren, lezen wij de laatste zinnen :

»O, ik wilde, dat Tante en Ada mij gelegenheid gaven om haar lief te hebben, maar ik geloof, dat zij mij niet begripen — zij hebben niet zooveel behoefte aan hartelijkheid als wij. Ik denk nog dagelijks terug aan die gezellige schemer-uurtjes van vroeger, toen ik zoo heel vertrouwelijk met u kon spreken en u mij zoo volkomen begreep, en nu mis ik dat zoo. Mevrouw Verbrug is heel lief voor mij en laatst, toen ik een dag niet heel opgewekt was, nam zij mij mee naar haar kamer, vertelde mij veel van Indië, waar zij vroeger ook geweest was, en wees mij even als u het altijd deed, op den Heiland, die ons altijd nabij is. Zij raadde mij aan tot Hem te gaan met al mijne nooden en Hem toe te vertrouwen, wat er in mij omging en toen voelde ik mij minder eenzaam; ik had iemand gevonden, die mij begreep.«

Toen zij deze woorden had geschreven verzonk zij in gedachten en allerlei herinneringen aan het verleden kwamen haar voor den geest, tot zij alles om zich heen vergat. Het begon reeds te schemeren en de invallende duisternis wekte haar uit haar gepeins; — wilde zij den brief voor het eten afschrijven, dan moest zij zich haasten.

Zij nam dus haar pen weer ter hand en voegde aan het reeds geschrevene nog eenige bladzijden toe, waarin zij haar eerste schoolindrukken, alsmede haar tegenwoordige levenswijze levendig beschreef.

De dagen gingen voorbij en met klimmend ongeduld zag Louise de komst van den postbode tegemoet en ziet, nog een dag eerder, dan zij verwachtte overhandigde deze een brief met een buitenlandsch postmerk aan den heer de Roemer, die juist op het bordes stond. Met de fijngevoeligheid, die hij met zijne zuster gemeen had, spoedde hij zich naar de kamer, waar hij wist dat hij zijn nichtje zou vinden en hield den brief in de hoogte, dien zij met een kreet van blijdschap in ontvangst nam.

Met bevende hand opende zij de enveloppe, en begon toen den langen, dicht in elkander geschreven brief te lezen. Hoe goed deed haar reeds de aanblik van het dierbare schrift harer moeder, hoe gloeiden haar wangen, toen zij die hartelijke woorden las. Eerst eene levendige beschrijving van de reis en van de eerste paar dagen, in een hotel doorgebracht, gevolgd door allerlei verhalen omtrent de kinderen,

die een glimlach op Louise's gezichtje te voorschijn riepen. Weer zag zij hen voor zich, haar vroolijke, gezonde broertjes, die zoo prettig konden stoeien, en het kleine zusje, de algemeene lieveling, en daardoor wel een beetje verwend, vooral na den dood van twee oudere dochttertjes.

En toen volgden bladzijden, zooals alleen een moeder die aan haar geliefd kind schrijven kan, deeleud in haar gevoel van verlatenheid, medelevend in haar ervaringen; doch zij bleef hierbij niet staan, neen, mevrouw Merkens schreef zoo moedig en opgewekt dat haar stemming zich ook van Louise meester maakte.

Nogmaals en nogmaals herlas Louise de dierbare regels en begaf zich toen met een stralend gezichtje naar de kinderkamer, waar Rob haar begroette met de woorden:

»Ik lees het reeds in je oogen, Louise; ge hebt den brief uit Indië! Heb ik goed geraden.«

Een kus was het antwoord; en toen vertelde Louise hem een en ander van de reis en van het leven aan boord, hetgeen den knaap levendig belang inboezemde. Zij had behoefte iemand deelgenoot te maken van hare vreugde en de belangstelling van het kind deed haar in deze oogeblikken goed.

Aan tafel was de brief de aanleiding tot een levendig gesprek over Indië en toen Louise zich dien avond ter ruste begaf, sliep zij in met den dierbaren schat onder haar hoofdkussen, terwijl beelden uit het verleden aan haar geestesoog voorbij trokken.

Den volgenden morgen trok Louise's opgewekt gezichtje dadelijk de aandacht van Marie Verbrug, die haar toefluisterde: »Is de brief gekomen?« En zegevierend toonde Louise het kostbare document, dat zij bij zich droeg.

Voortaan kwam er elke veertien dagen een brief uit Batavia, terwijl Louise even geregeld haar volgeschreven velletjes verzond, die met zooveel vreugde door haar ouders werden ontvangen.

Hoewel de toon over 't algemeen opgewekt was, las de trouwe moeder tusschen de regels door en menigmaal kon zij een traan niet weerhouden, als zij zich voorstelde, hoe weinig Louise, met haar naar liefde smachtend hart, door haar schoonzuster werd begrepen.

HOOFDSTUK V.

FEESTDAGEN.

De Decembermaand brak aan. Reeds dagen lang was men op Daalhuizen bezig met toebereidselen voor den vijfden, en vooral voor Robert werd er veel werk van gemaakt. Mevrouw de Roemer en Ada gingen herhaaldelijk naar Arnhem, van waar zij met kostbare geschenken terug kwamen, en een enkelen keer mocht Louise haar vergezellen.

Haar vreugde werd echter grootendeels vergald door de wijze, waarop de toestemming werd gegeven: »Nu, voor vandaag moogt ge met ons meegaan; maar denk er aan uwe schade in te halen; hoe eerder ge uw examen doen kunt, hoe beter het voor uwe toekomst is: gij moet nu eenmaal in uw eigen onderhoud voorzien.«

Alsof dit doel Louise niet voordurend voor oogen stond; indien haar tante in haar hart kon lezen, hoe zou zij begripen dat het Louise's vurigste wensch was de taak harer ouders zoo spoedig mogelijk te kunnen verlichten. Het was haar onmogelijk die onheusche woorden te beantwoorden en met moeite bedwong zij de opkomende tranen.

De Sint Nikolaasdag brak aan en daar hij op Woensdag viel, was Louise den heelen middag vrij. Nauwelijks was de koffietafel afgeloopen, of zij werd ter zijde genomen door Robert, die haar toefluisterde:

»Wilt ge mij met mijne pakjes helpen Louise; Ada wil het niet, en zegt, dat ik het alleen moet doen, maar ik heb iemands hulp noodig.»

Weinige minuten later verscheen Louise in de kinderkamer; zij had een groote boezelaar voorgedaan; bracht een voorraad papier, touw en lak mee en het duurde niet lang, of beiden waren verdiept in het ten uitvoer brengen van Rob's geheimzinnige plannen.

»Weet ge, voor mama wilde ik dit mooie speldendoosje in eene heel groote kluw winden, maar ik wist niet, hoe ik dat moest doen; wilt ge mij er mee helpen?»

Voor papa moet ge dit lucifersstandaardje zoo inpakken, dat hij volstrekt niet begrijpen kan, wie het hem zendt, en

voor Ada — ja — dat is nog het moeilijkst. Kunt gij niet eene pop aankleeden, even nuffig als zij zelve?"

»Foei, Rob, dat is niet aardig; zoo moogt ge niet over je zuster praten.»

»Waarom is zij dan zoo? waarom is het altijd: »pas op mijne japon, of raak mij niet aan met je groezelige vingers: —" ik kan nooit eens met haar stoeien. Nu, ik ben ten minste blij, dat gij hier gekomen zijt," en terwijl hij beide armen onstuimig om Louise's hals sloeg, gaf hij haar een kus en zeide met zijn vlelend stemmetje:

»Houdt ge nu haast zooveel van mij, als van je broertjes?"

Tot antwoord trok Louise den aardigen krullebol tot zich en noemde hem haar lieven kleinen Robert; in de liefde voor haar kleinen neef vond zij eene vergoeding voor veel, dat zij miste.

Een uur lang waren beiden bezig met het opvullen en aankleeden van eene rieten pop, hetgeen voor Rob zulk een genot was, dat hij zijne lust om Ada te plagen vergat; hij verdiepte zich in allerlei gissingen of Ada heusch zou denken, dat Betje binnenkwam en of zij de portemonnaie, in het hoofd van het nette dienstmeisje verborgen, vinden zou.

Toen alle geschenken waren ingepakt, kon Rob zijn ongeduld bijna niet langer bedwingen; de middaguren kropen voorbij, onophoudelijk luisterde hij, of de pendule nog wel liep en toen eindelijk de gangklok zeven slagen liet hooren, stormde hij opgewonden de huiskamer binnen. Zijne vreugde maakte zich ook van de andere huisgenooten meester, en toen langzamerhand de pakjes met verzen, plagerijen en grappige surprises werden binnengebracht, heerschte er eene prettige, opgewekte stemming. Al staken Louise's geschenken af bij de kostbare voorwerpen, door den heer en mevrouw de Roemer en Ada gegeven, zij waren zoo aardig ingepakt en met zooveel liefde en zorgvuldigheid gekozen, dat zelfs Ada er door getroffen was en op hartelijken toon zeide:

»Hoe hebt ge geraden, dat ik verlangde naar een dergelijken boekomslag en wat hebt ge er een werk aan gehad!«

Die weinige woorden beloonden Louise rijkelijk voor al de moeite, die zij zich had gegeven.

Toen zij dien avond naar boven wilde gaan, legde de heer de Roemer zijne hand op haar schouder en zeide zacht:

»Dank voor al je moeite, kindlief; ge hebt er veel toe

bijgedragen om dezen avond zoo goed te doen slagen: en onze Rob zal dien zeker niet spoedig vergeten.«

Hoe goed deden deze woorden haar, en hoe lang klonken zij haar nog in de ooren!

Op haar kamer aangekomen talmde zij, eer zij zich ontkleedde en toen zij ten laatste het moede hoofd op het kussen legde, maakte de opwinding van den avond plaats voor eene groote neerslachtigheid. Vorige Sint Nikolaas-avonden schoten haar te binnen. met zooveel vreugde begroet, in den huiselijken kring zoo gezellig gevierd, en een onbedwingbaar verlangen naar haar moeder maakte zich van haar meester. Hebben wij allen op feestdagen, niet dubbel behoefte om degenen, die wij zoo innig liefhebben, bij ons te hebben!

»O, moedertje, als ik u maar één oogenblikje bij mij had, als ik maar éénmaal uwe stem hoorde, ik geloof, dat ik met nieuwen moed verder zou gaan,« was de kreet, die haar lippen ontsnapte. En terwijl zij het gelaat in het kussen verborg, liet zij haren tranen den vrijen loop, die haar verlichting brachten na den overspannen toestand, waarin zij den geheelen dag verkeerd had. Eindelijk vielen de vermoeide oogleden toe en bracht de vriendelijke slaap haar rust en vergetelheid.

De Kerstvacantie, waarnaar niemand op Daalhuizen zoo vurig verlangde als kleine Rob, naderde; reeds lang te voren had hij allerlei plannen gemaakt die echter slechts ten uitvoer konden gebracht worden met behulp van Louise, die hem menig vrij uurtje wijdde. Het was vriezend, opwekkend weer, dat tot lange wandelingen en sledetochten uitlokte en de lanen van het park weerkaatsten voortdurend de vroolijke stemmen der kinderen.

Het Kerstfeest brak aan, een dag zoo eenig schoon, zoo in overeenstemming met het blijde feest, dat een ieder in de gelukkigste stemming was. De sneeuw kraakte onder den voet, de takken der denneboomen bogen zich ter aarde onder hun schitterenden last en de heldere winterzon verleende gloed en kleur aan het landschap.

De kerkgangers, onder wie zich ook de familie de Roemer bevond, kwamen onwillekeurig onder den indruk van de plechtige schoonheid der natuur in haar schitterend winterkleed en namen stil hunne plaatsen in in het schilderachtige kerkje van Rheden.

De predikant, die voor de gemeente optrad, was geen groot redenaar, hij had geene bijzondere gave, maar zijn eenvoudig woord sprak tot het hart, omdat hij een waar volgeling van den Heiland was. Louise luisterde onafgebroken naar de bemoedigende, troostvolle woorden: er was blijdschap in haar ziel, want was de Heiland ook niet voor haar op aarde gekomen? wilde Hij niet haar leidsman zijn, die haar ten allen tijde nabij was?

De Kerstdagen gingen voorbij — en al trachtte Louise te deelen in de opgewekte stemming harer huisgenooten, toch dwaalden hare gedachten bijna voortdurend naar Indië; want juist als alles om ons heen vroolijk is, als er blijdschap heerscht in aller hart, — dan voelt het eenzame hart zijne eigen smart — dan wordt het verlangen naar hen, die van ons verwijderd zijn, zoo eindeloos sterk.

En niet slechts het gemis der haren hinderde haar en drukte haar ter neer — neen, de geheele viering van het Kerstfeest was pijnlijk voor haar. Onwillekeurig herinnerde zij zich de blijde, vredige Kerstdagen thuis: — de stille, ernstige stemming, die zich zelfs van de jongsten meester maakte — wanneer vader vertelde van het kindeke in de kribbe, dat ook voor hen op aarde was gekomen. En weer scheen zij de stem harer moeder te hooren, om telkens ernstig en met aandrang te wijzen, op Hem, die al onze liefde en de toewijding van ons geheele leven waardig is. En op Daalhuizen — de kerstdagen werden vroolijk doorgebracht — maar geen woord werd er gesproken over hetgeen, waarmee hare ziel het meest was vervuld; den ganschen dag waren er gasten — en de uren gingen in eene opeenvolging van vermaken voorbij — en toen de 27ste aanbrak was Louise overspannen en zenuwachtig — zij voelde zich moe en ternedergeslagen — in plaats dat het Kerstfeest haar nieuwe kracht en zielevrede geschonken had — was zij zich bewust van eene groote onvoldaanheid en moedeloosheid: arme wereld die voor zoo rijke zegeningen willens het oog sluit.

Op een der avonden in de vacantie wilde mevrouw de Roemer eene oude belofte aan Ada vervullen en een partijtje geven, waartoe al haar vriendinnetjes, alsmede een paar kleine jongens voor Rob zouden worden uitgenoodigd. Terwijl mevrouw de Roemer bezig was de namen en adressen der jonge gasten op te schrijven, hetwelk tot een leven-

dig gesprek aanleiding gaf, kwam Louise aarzelend naar haar tante toe en vroeg met bedeesde stem:

»Mogen Marie Verbrug en Nelly ter Horst ook komen, tante; ik zou het zoo heel prettig vinden.«

Een lichte blos overtoog mevrouw de Roemers gelaat, terwijl zij antwoordde:

»Neen, Louise, dat kan nu niet; misschien zal ik die meisjes later eens vragen.«

Hiermee was ons meisje echter niet tevreden; met haar diepe oogen zag zij haar tante aan en vroeg:

»Maar waarom kan dat niet, tante; Marie is altijd zoo lief voor mij en ik geloof, dat zij gaarne eens hier zou komen, om Ada en Rob te leeren kennen, van wie ik haar zooveel verteld heb.«

»Juist, zij wil eens kijken hoe het er op Daalhuizen uitziet om later met die vriendschap te pronken; en nu ge er op staat de reden van mijne weigering te weten, luister dan: Marie's vader bekleedt eene ondergeschikte betrekking op een handelskantoor en ik kan zijne dochter niet in gezelschap brengen met freule V. en Barones P.; misschien begrijpt ge dat nu nog niet, maar zoodra gij een weinig meer levenswijsheid hebt opgedaan, zult ge het onmogelijke uwer vraag leeren inzien.«

Louise was als kind heel driftig geweest en slechts door voortdurend gebed en de verstandige leiding harer moeder had zij die zonde grootendeels leeren overwinnen. Nu kwam die oude trek weer boven; tranen van ingehouden drift sprongen haar in de oogen, en met eene hoog roode kleur en een fieren trek om het kleine mondje, zeide zij: »Dan wil ik dien avond niet beneden komen; ik ben misschien ook niet deftig genoeg voor Ada's vriendinnen; en mijn lieve vader heeft evenmin als de heer Verbrug eene eigen zaak.«

»Spreek zoo niet, kindlief,« liet zich hier de ernstige stem van den heer de Roemer, die ongemerkt was binnengekomen, hooren; »doe mij een genoeg en kom dien avond binnen; en wees er van overtuigd, dat ik je vader hoogacht om de energie en trouw, die hij aan den dag heeft gelegd.«

Gelijkertijd zag hij zijne vrouw aan; en in zijne gefronste wenkbrauwen en toornig flikkerende oogen, las zij slechts al te duidelijk, dat hij een gedeelte van het voorgaande

gesprek gehoord had. Zij voelde als bij ingeving, dat hij, zoodra zij alleen waren, er op zou terugkomen en dit voor-gevoel maakte haar onrustig; was het omdat haar geweten haar ook beschuldigde? Zij legde die inwendige stem het zwijgen op: haar man had even hoogdravende en overdreven denkbeelden als Louise's moeder, en hield veel te weinig rekening met de verplichtingen, die de stand, waarin zij krachtens zijne afkomst en betrekking en haar fortuin verkeerden, hun oplegde.

De bewuste avond brak aan en om zeven uur brachten de rijtuigen de jeugdige gasten op Daalhuizen. De kamers waren feestelijk verlicht, tal van bloemen verspreidden haar liefelijke geuren, waartusschen de rijk gekleede meisjes zich vroolijk bewogen.

Louise was met een kloppend hart naar beneden gegaan, maar zij had beloofd het gesprek van dien avond te vergeten en zij wilde de algemeene vreugde niet bederven door zich knorrig terug te trekken.

Zij zag er allerbekoorlijkst uit in haar eenvoudig, wit japonnetje, en bewoog zich natuurlijk en ongedwongen te midden van Ada's adellijke kennisjes, en menigmaal moest de dochter des huizes tot haar spijt bemerken, dat haar nichtje het middenpunt was van een gezellig kringetje. Zij was er in geslaagd de bittere en booze gedachten ter zijde te stellen en met de haar aangeboren vroolijkheid, wist zij steeds den juisten toon te treffen.

Nu eens zette zij eene aardige charade op touw, dan weer leidde zij een spelletje voor de kleine jongens, die verrukt waren, toen de groote Louise zoo heerlijk meespeelde; en zij deed dit zonder den minsten ophef, zich zelve steeds op den achtergrond stellend.

Was er ooit eene partij zoo goed geslaagd? had er ooit op Daalhuizen zulk een ongedwongen, opgewekte toon geheerscht? Toen de rijtuigen voorkwamen, fluisterde menig meisje tot Ada:

»Waarom hebt ge ons niet meer van uw nichtje verteld?«
 »Wat ziet zij er lief uit.« »Ge moet haar vooral eens meebrengen, als ge bij ons komt, of wilt ge haar alleen voor je zelve houden; ik wist niet, dat ge zoo egoïst waart; maar nu hebben wij haar ontdekt en ik zal mama vragen, of zij Louise eens spoedig wil uitnodigen!«

Deze en dergelijke woorden klonken Ada in de ooren,

nog lang nadat de gasten vertrokken waren en een gloeiende bloos kleurde haar wangen. »Zulke beweegredenen schreef men haar toe, terwijl zij zich de nieuwe huisgenootte zoo weinig aantrok; maar zij onderdrukte het ontwakend gevoel van schaamte en vervolgde, terwijl zij het trotsche hoofdje ophief:

»Ik begrijp niet, hoe Hortense er aan denkt om Louise te willen ontvangen; zij draagt het hart anders vrij hoog; wat of zij allen toch in haar zien?»

Haar hoogmoed was gekrenkt; vroeger was zij het middelpunt van elk partijtje geweest en nu had zij die eer moeten deelen met de dochter van dien armen oom!

Arme Ada, gij zult nog een grooten strijd moeten doormaken en uzelve leeren vergeten, eer gij waarlijk gelukkig kunt zijn.

Spoedig begonnen de scholen weer en Louise legde zich na de vacantie met verdubbelden ijver op hare taak toe. Zij vond in Marie's lieflijke omgeving een dagelijksch genot. Hier begreep men haar en voelde men wat zij op Daalhuizen missen moest, waar de nauwe liefdeband, waaraan Louise thuis gewoon was geweest, niet bestond.

Van tijd tot tijd hield mevrouw Verbrug het jonge meisje van Zaterdag tot Maandag bij zich en die Zondagen, te Arnhem doorgebracht, waren feestdagen voor Louise. Het gezamenlijk opgaan naar het bedehuis, de rustige Zondagsviering, de gezellige wandeling in den namiddag herinnerden haar zoo levendig aan vroeger dagen, dat zij op zekeren avond, voor zij naar bed ging, de armen om den hals harer moederlijke vriendin sloeg en haar toefluisterde: »U weet niet half, lieve mevrouw, welk een genot zulk een dag voor mij is; het is, of ik hier een stukje van mijn eigen tehuis terugvind; dank, dank voor uwe liefde.»

Die weinige woorden deden mevrouw Verbrug een diepen blik slaan in het hart van het jonge meisje; zij nam zich voor zich harer nog meer aan te trekken. Haar moederlijk hart bloedde bij de gedachte, als ook haar Marie eens alleen in eene vreemde omgeving ware achtergebleven, en van dien dag af beschouwde zij Louise als een dierbaar pand, haar door den Heer toevertrouwd, opdat zij haar de moederlijke liefde eenigszins zou trachten te vergoeden.

Zoo gingen de maanden met hun lief en leed voorbij en brak in Augustus Louise's verjaardag aan, die met zeer gemengde aandoeningen door haar werd tegemoet gezien.

Zoodra zij ontwaakte, overviel haar een sterk verlangen

naar hare ouders, wier bijzijn zij heden dubbel zou missen. Zij wisten de verjaardagen hunner kinderen zoo recht feestelijk te maken, en verscheidene beelden uit het verleden trokken aan haar geestesoog voorbij.

Zij doorleefde weer in gedachten de vorige verjaardagen, en duidelijker dan alle andere riep zij zich den morgen van den tienden Augustus van het jaar 188., toen vier jaar geleden, te binnen, toen de kleine Annie nauwelijks drie weken oud, reeds vroeg bij haar bed werd gebracht.

Hoe feestelijk was de met bloemen versierde koffietafel, hoe gezellig de huiskamer, waar haar moeder weer voor 't eerst haar oude plaatsje innam en waar het blonde zusje in den wieg rustig lag te slapen.

Zij mocht echter niet langer stilstaan bij het verleden; een vurig gebed hergaf haar kalmte en moed en na zich gekleed te hebben, opende zij het venster. Het lieflijk landschap, badend in de gouden stralen der zomerzon, sprak tot haar ontvankelijk gemoed en door den aanblik van Gods schoone natuur rustig gestemd, ging zij naar beneden, waar zij de andere huisgenooten voor was.

Met een kreet van vreugde liep zij op een tafeltje toe, waar een pak uit Indië, reeds eenige dagen te voren aangekomen, door haar oom op in 't oog vallende wijze was neergelegd. Zij begaf zich met haar schat naar de veranda, en maakte met bevende vingers de touwtjes los en pakte de geschenken uit, met zooveel liefde door de haren uitgezocht. Zorgvuldig in papier gewikkeld vond zij ten laatste een bladwijzer, met groote steken gewerkt, alsmede een klein briefje door Annie met behulp harer moeder geschreven: »Lieve Lou, dit heb ik zelf gemaakt en uit mijn eigen spaarpot betaald. Veel zontjes van Annie.« Louise's aandoeningen werden haar te machtig en lachend en schreiend begon zij haar brieven te lezen.

De epistels der jongens riepen telkens een glimlach te voorschijn: hunne schoolverhalen waren zoo vermakelijk, hunne beschrijving van Indië, vooral van hunne levenswijze en bedienden zoo levendig, dat Louise zich geheel in hunne omgeving kon verplaatsen. Er sprak uit den toon van beider schrijven een verlangen naar de in Holland achtergebleven zuster, met wier afwezigheid zij zich nog niet konden verzoenen. Zij toch hielp hen bij hun werk, leidde hunne spelen, was hun vraagbaak bij de minste oneenig-

heid zoodat zij onmerkbaar een grooten invloed op hen verkregen had; en hoe gaarne zouden zij met haar de nieuwe indrukken gedeeld hebben.

Toen kwam de beurt aan de lange brieven harer ouders, die zij slechts vluchtig door kon zien, daar de verdere familieleden beneden kwamen, die dejarige gelukwenschten en haar prettige en doelmatige geschenken aanboden.

Ten laatste kwam Rob binnen, gevolgd door twee tuin-knechts, die een versierden stoel binnen brachten. Opge-wonden vatte hij zijn nichtje bij de hand, deed haar op den groen gemaakten zetel plaats nemen en zeide toen met schitterende oogen:

»Ik ben van daag heel vroeg opgestaan en heb zelf met behulp van den tuinman je stoel zoo mooi gemaakt: het was een heel werk,« en in een adem liet hij er op volgen:

»En hier is mijn geschenk, van mijn eigen geld gekocht: alleen Betje wist er iets van, want zij heeft mij geholpen om hem uit te kiezen; vindt ge hem niet mooi?«

Louise haalde uit eene menigte papieren eenen inktkoker te voorschijn, niet al te solide en wat al te bont gekleurd; maar zij had de goede bedoeling van den kleinen gever graden. Hij herinnerde haar zoo levendig aan haar jongste broertje en hartstochtelijk kuste zij het kind, terwijl zij zeide:

»Wat heeft mijn kleine Rob mij verrast; ik zal je inkt-koker altijd gebruiken als ik naar Indië schrijf, en wil ik je eens wat vertellen: »gij zijt de eerste, die ooit een stoel voor mij versierde; in de stad deden wij het nooit; ik durf haast niet te gaan zitten tusschen al het groen en die heerlijke rozen.«

Na het ontbijt ging Louise met haar brieven naar den tuin en verdiepte zich in de hartelijke woorden, door haar ouders geschreven.

»Wees overtuigd, mijne lieveling,« schreef mevrouw Merkens o. a. »dat mijne gedachten den tienden Augustus met u zullen zijn: en dat ik dan vuriger nog dan op andere dagen van den Heer eenen zegen zal afsmeeken over mijn geliefd kind, dat zoo moedig den weg tracht te bewandelen, haar door den Heer aangewezen. Hoe zullen wij na deze scheiding dubbel van ons samenzijn genieten; hoe heerlijk zullen dan onze feestdagen zijn! Hoe goed is het toch voor den mensch om te kunnen hopen; de hoop houdt ons in donkere uren staande; zij ziet over de scheiding op het

wederzien; zij doet ons jaren als dagen tellen; zij schenkt leven aan de verslagen ziel.*

Eindelijk vouwde Louise de brieven dicht; zij leunde het hoofd tegen een knoestigen boomstam, aan wiens voet zij zich had neergevlíjd. Zij bevond zich op een eenzaam plekje in het boschrijk gedeelte der plaats, waar de takken der hooge boomen de zonnestrallen tegenhielden en het zachte, groene mos tot zitten noodigde.

Het was een warme dag; de lucht was zoel; de insecten gonsden, hier en daar gaf een vogelpaar hun jongen de eerste lessen in het uitvliegen, maar overigens heerschte er eene plechtige stilte: de gevederde zangers zouden eerst tegen het vallen van den avond hunne lieflijke tonen weer doen hooren, waarin zij hun Schepper hun dank brachten.

De stilte en de rust van dit bekoorlijk plekje deden hun invloed gelden op Louise; droomerig liet zij den blik rondwalen en gaf zich toen aan zoete mijmeringen over.

Voor hare verbeelding verrijst ter zijde van den straatweg in de onmiddellijke nabijheid van de eene of andere vrij groote stad een eenvoudig schilderachtig huisje. Klimop en witte rozen slingeren zich om de vensters, en in den smaakvol aangelegden tuin verspreiden tal van bloenen hare zoete geuren. In het begroeide tentje zit een bejaard heer, in zijne courant verdiept, totdat het geluid van een lichten voetstap hem doet opzien.

Daar nadert eene nog slanke vrouw, op wier innemend gelaat een vriendelijke glimlach speelt. Zij houdt de hand voor de oogen, ten einde de al te felle zonnestrallen af te weren en tuurt onafgebroken in de richting van den weg, die naar de stad leidt. »Nog een weinig geduld, moedertje! en dan komen wij allen samen thuis; Annie van de dagschool, Karel en Willem van het Gymnasiu en uwe Louise van hare lessen. Is uw thee reeds getrokken, want de lange wandeling heeft ons dorst gegeven. En in haar verbeelding ziet zij de geliefde moeder, gezeten bij de theetafel, rustig haar huiselijke plichten vervullend, vragend naar ieders belangen, dekend in het lief en leed van elk harer kinderen.

Heerlijk ideaal! Zonnige toekomst!

Houd dat beeld vast Louiselief, verlies het niet uit het oog. Het zal u aanvuren tot den arbeid, het zal u moed geven om te volharden; donkere uren zal het u helpen

doorworstelen, omdat aan het eind een heerlijk loon u wacht!

Met een lieflijken glimlach ontwaakte Louise uit hare droomerijen — zij stond op en sloeg het pad in, dat haar in weinige minuten tot dicht bij het huis bracht. Er lag zulk eene zonnige uitdrukking op haar gezichtje, dat mevrouw de Roemer er door werd getroffen en zeide:

„Nu, gij schijnt een prettigen ochtend te hebben doorgebracht; wie is wel bij u geweest?”

Een lichte blos overtoog de wangen van het jonge meisje: zij kon tegenover hare tante nooit spreken over 't geen er in haar omging, want zij vreesde de spottende woorden, waarmee elk harer gevoelsuitingen gewoonlijk werden begroet; zij antwoordde dus zacht:

„Ik ben geheel alleen geweest tante: ik heb genoten van de brieven van huis en toen ben ik aan 't droomen gegaan, tot ik den tijd geheel vergat.”

„Nu, ik behoef niet te vragen, van welken aard die droomen waren; maar ga u spoedig opknappen, want uw oom heeft een plannetje gemaakt; zoo aanstonds komt Marie Verbrug, wij zullen vroeg eten en gaan ter eere van uw verjaardag den middag te Beekhuizen doorbrengen.

„O, tante, hoe lief van u, hoe heerlijk, en vlug snelde zij de trappen op, verrukt over de haar bereide verrassing.

Het was een genotvolle middag, dien zij op Beekhuizen doorbrachten; onder de hooge boomen was het koel, het heldere beekje kabbelde vroolijk over de wortels der oude beuken, Ada was in de prettigste stemming en Rob was opgewonden van genot; wat hem aangaat, hij zou gaarne elken dag eenen verjaardag vieren.

In het schijnsel van de maan, die het landschap in een geheimzinnig, zilverwit licht hulde, reed de familie de Roemer naar huis: en in Louise's hart rees een danktoon omhoog. Zij had zich niet durven voorstellen, dat zij op den eersten verjaardag, dien zij, zoo ver van de haren verwijderd, vierde, zoo gelukkig had kunnen zijn.

HOOFDSTUK VI.

VERSCHILLENDE LEVENSOPVATTING.

De zomervacantie was voorbij, de scholen waren weer begonnen, en Louise legde zich weer met lust op hare studies toe. Zij ging nu tevens, met Ada, bij eenen der Arnhemsche predikanten op catechisatie, en weldra begon zij verlangend naar dit uurtje uit te zien. Ds. B. had slechts enkele leerlingen gelijk; hij wist zijne onderwerpen boeiend te behandelen, stelde persoonlijk belang in haar, voelde als bij ingeving wat elk harer behoefde, zoodat Louise zich reeds spoedig aan den grijzen leeraar hechte. Hij had Zijnen Heiland lief en het was zijne vurigste begeerte om ook in anderen die liefde te zien ontwaken, het was zijne dagelijksche bede, dat hij in Gods hand het middel mocht zijn om elk zijner leerlingen tot Jezus te leiden.

De herfst heeft reeds zijne intrede gedaan, toen op een morgen het rijtuig den weg naar Arnhem inslaat, zonder dat Louise haar gewone plaatsje heeft ingenomen.

Enkele uren later houdt een dokterskoetsje voor het huis stil; de bejaarde geneesheer wordt binnengelaten, waarna eene der dienstboden hem naar Louise's kamer voor gaat. Hij vindt de zieke met hoogroode kleur en kloppende slapen te bed; doch een kort onderzoek overtuigt den geneesheer, dat de ongesteldheid niet van ernstigen aard is en na eenige voorschriften te hebben gegeven, gaat hij naar beneden, waar hij door mevrouw de Roemer wordt opgewacht.

»Wat zegt u van de zieke, dokter?» vraagt zij gejaagd: »gij gelooft toch niet, dat er vrees voor besmetting bestaat, want dan zou ik dadelijk maatregelen moeten nemen ter wille mijner eigen kinderen. Uit voorzorg heb ik reeds eene der dienstboden opgedragen, haar uitsluitend te verzorgen, en zijn wij geen van allen bij haar geweest.»

Dr. R. had moeite den woordenvloed te stuiten, die hem een blik had doen werpen in het hart der liefdelooze vrouw, die voor hem stond en vol medelijden dacht hij aan de jeugdige zieke, die zich, gescheiden van de haren, hier zeker eenzaam en verlaten zou voelen.

Afgemeten antwoordde hij: »Zoover ik nu oordeelen kan, is het slechts eene lichte ongesteldheid; uw nichtje heeft koude gevat, is koortsig en na haar ingespannen arbeid zullen een paar dagen rust en wat afleiding haar goed doen. Overmorgen kom ik terug;» en na eene beleefde buiging, stapte hij in zijn koetsje.

»Afleiding, dat is makkelijker gezegd dan opgevolgd,» sprak mevrouw de Roemer tot zich zelve: »ik ga juist een paar dagen met Ada van huis, en dat kan ik toch niet opgeven voor die onwelkome ongesteldheid en voor Rob vind ik het verblijf in eene ziekenkamer verre van dienstig. Toch zal mijn man met zijne overdreven denkbeelden er wel tegen opkomen, dat ik Louise nu achterlaat,» en eene stem in haar binnenste gaf hem in stilte gelijk.

Zij overlegde, hoe in deze moeilijkheid te handelen, toen haar op eenmaal iets te binnen schoot. Cato, eene vroegere dienstbode van de oude mevrouw de Roemer, die haar man en schoonzuster als kinderen gekend had, was onlangs te Rheden komen wonen, en zou gaarne de verzorging der zieke op zich nemen. Nog dienzelfden middag trad deze de kamer van Louise binnen, die haar komst met verlangen tegemoet zag.

Zij had een slapeloozen nacht doorgebracht en toen de eerste schemering doorbrak, had een gevoel van groote verlatenheid haar overmeesterd. Meer dan ooit verlangde zij naar haar moeder, die haar in elke ongesteldheid met zoo teedere liefde en zorg had omringd, en de tegenstelling met vroeger deed haar hare eenzaamheid dubbel voelen.

»Reeds een jaar hier,« zuchtte zij, »en nog ben ik betrekkelijk eene vreemde, zoowel voor tante als voor Ada; o, indien zij mij slechts toestonden haar lief te hebben,« en haar zenuwen niet meester zijnde, barstte zij in snikken uit.

Langzaam waren de uren voorbijgekropen, tot Cato binnenkwam, wier aanwezigheid Louise reeds goed deed. Zij was in eene ziekenkamer eerst recht op hare plaats en nauwelijks was een kwartier verloopen of Louise's onrust was geweken.

Met veel tact bracht Cato het gesprek op het verleden, en de zieke luisterde met belangstelling naar alles wat haar uit de jeugd harer moeder verteld werd. Zij voelde zich minder eenzaam, nu zij iemand bij zich had, die haar lieve moeder zoo goed kende en lief had en het duurde niet lang,

of zij viel in een gezonden slaap, waaruit zij verkwikt ontwaakte.

Na eenige dagen was zij genoegzaam hersteld om haar kamer te mogen verlaten, en eer het eene week verder was, ging zij weer naar school.

Toch waren die dagen van ongesteldheid niet zonder vrucht voor haar geweest; in de oude kindermeid had zij iemand gevonden, die haar begreep en met wie zij over haar ouderlijk huis kon spreken, wanneer zij daaraan behoefte had, en wat haar bijzonder aantrok, Cato was eene eenvoudige Christin, die haar Heer in alle stilte diende.

De maanden gingen voorbij, de zomer maakte plaats voor den winter, totdat drie jaren zijn voorbijgegaan, sedert de familie Merkens naar Indië vertrok. Op Daalhuizen is weinig veranderd. Rob gaat sedert korten tijd naar school en de beide meisjes zijn de kinderschoenen ontwassen. Ada is een paar maanden in het buitenland geweest ter voltooiing van hare opvoeding en Louise, die ook de school heeft verlaten, neemt privaatllessen om zich ernstig voor haar middelbaar examen voor te bereiden. Binnenkort zullen beiden hare belijdenis doen, eene plechtigheid met zeer gemengde gevoelens door haar tegemoet gezien.

Het is palmzondag; eene groote schare gaat op naar het kerkgebouw, onder wie wij ook den heer en mevrouw de Roemer met de beide meisjes opmerken. Stil nemen allen hunne plaatsen in en er is iets lieflijks in die breede rij jonge mannen en vrouwen, die zoo aanstonds openlijk hun geloof in hunnen Zaligmaker zullen belijden. Uit menige Godvruchtige ziel, klom de bede: »Heer, geef dat zij den ernst in deze ure gevoelen, help Gij hen trouw te zijn in den strijd, die hen in de wereld wacht en moge hun geloof steeds vaster wortel schieten.»

Helaas voor hoevelen is de aanneming slechts de overgang tot een nieuw tijdperk van hun leven.

Ds. B. sprak den zegen uit en begon, na een kortgebed, zijn ernstige preek, die hem uit het hart kwam. Toen de nieuwe leden de hun voorgelegde vragen hadden beantwoord, sprak de grijze leeraar hun zoo ernstig en hartelijk toe, dat allen het gewicht dezer ure gevoelden. Hij wees hen op den strijd, die hen in de wereld wachtte, doch dien zij nooit alleen behoefden te strijden, daar hun Heer hen steeds nabij was; op de beproevingen, waarmede velen reeds hadden

kennis gemaakt, maar tevens op Hem, die nooit een kruis zal opleggen, zonder de schouders te sterken tot den last, en ten laatste op de verplichtingen, die hun belofde hun oplegde en zoo eindigde hij:

»De Heer roept u allen tot den arbeid in Zijnen wijngaard; Hij heeft voor ieder uwer werk naar mate van uwen aanleg, uwe krachten en de omstandigheden waarin Hij u geplaatst heeft, en indien wij zijne kinderen zijn, is dit ons eene behoefte. Ziet eens rond in uwen eigen kring en ik twijfel niet, of na eenig nadenken zal ieder uwer ontdekken, tot welk werk de Heer u roept.

Toen volgde nog een woord tot de aanwezige ouders, dat bij Louise een onweerstaanbaar verlangen naar Indië deed ontwaken, waarna de gemeente den nieuwen leden de woorden van het schoone gezang toezong:

Gedenk aan onze nieuwe leden,
 Die, door 't belijden van uw naam,
 Met ons nu in verbindnis treden;
 O Vader! heilig z' in Uw naam.
 Dat niets hun ijver ooit verdoove,
 Uw liefd', uw waarheid blijv' hun bij,
 Dat hun geloof oprecht geloove,
 Hun keus de keus des harten zij.

Stil en getroffen verliet de gemeente het kerkgebouw; vooral Louise was diep geroerd door de woorden van haar geliefden leermeester, die de gevoelens weergaven, die in hare ziel sluimerden, en in stille afzondering bracht zij de middaguren op haar kamertje door. Ook Ada was getroffen door de preek; zij had honderd goede voornemens, maar eer eenige maanden waren verlopen, was de gewichtige tiende April grootendeels reeds vergeten in eene opvolging van vermakelijkheden, waaraan zij zich overgaf.

Toen de beide meisjes op een Zondagmiddag samen op de veranda zaten, bracht een boek, dat Louise van haar ouders gekregen had, onwillekeurig het gesprek op den dag harer belijdenis. Vol teederheid zag Louise haar nichtje aan, terwijl zij zeide: »Zijt gij reeds vergeten, Adalief, wat gij in die plechtige uren beloofd hebt, kunt gij vrede hebben bij uwe tegenwoordige levenswijze? Brengt zij u niet verder van uw Heiland af, in plaats van steeds dichter tot Hem?

Is het u geene behoefte iets te doen voor den Heer, aan wien wij zooveel liefde zijn verschuldigd?

Ada sloeg de oogen neer voor den doordringenden blik van haar nichtje en antwoordde:

»Och, kindlief, dat kunt gij niet begrijpen; gij hebt nu eenmaal eene geheel andere opvatting en onze wegen zullen geheel uit elkander loopen. In de kringen, waarin ik verkeer, zou men mij uitlachen, wanneer ik uwe denkbeelden verkondigde; en ben ik dan slechter dan zooveel anderen. Later, als ik ouder ben, zal ik een deel van mijn tijd aan armen en ongelukkigen wijden, nu zou het mij te somber stemmen, ik wil eerst nog mijne jeugd genieten.«

»Ik geloof, dat de Heer in vele gevallen juist jeugdige krachten wil gebruiken; zouden kinderen bij voorbeeld zich niet het liefst tot den Heer laten leiden door degenen, wier jeugd nog niet voorbij is? Wilt ge mij niet helpen? Ik heb Mevrouw Verbrug beloofd eene klasse op hare Zondagschool te nemen en Cato heeft mij eenige gezinnen in het dorp opgegeven, voor wie ik iets zijn kan.«

»Zoo, zoo, eene goede voorbereiding voor uw lateren werkkring, maar om een troep havelooze kinderen te onderwijzen, dat ligt niet op mijnen weg! Veel geluk met uwe hooge idealen!« en met een spottenden lach verliet Ada de veranda.

»Arm nichtje, ik zou voor al uwe schatten niet met u willen ruilen,« peinsde Louise. Toen stond zij op, haalde haar schrijfgereedschap voor den dag en begon een dier lange gezellige brieven, die in Batavia met zooveel genot gelezen en herlezen werden.

HOOFDSTUK VII.

HET EERSTE EXAMEN.

Anderhalf jaar waren verlopen, sedert Louise de Hooge Burgerschool had verlaten en binnenkort zou zij haar examen doen. De dagen, die voor Ada in eene opvolging van ver-

maken voorbij gingen, brachten Louise nuttige bezigheid.

De morgenuren wijdde zij aan hare studie, terwijl zij 's middags dikwijls een der gezinnen in het dorp ging bezoeken. Zij was steeds welkom, haar vriendelijk en eenvoudig optreden deden haar een geopend oor vinden, wanneer zij sprak van de liefde van den Heiland, en de kinderen voelden zich spoedig tot haar aangetrokken. De dagen bij Mevrouw Verbrug doorgebracht, waren altijd een bron van genot voor het jonge meisje; in die omgeving kon zij vrij over haar plannen en idealen spreken; hier werd zij begrepen, allen hadden een zelfde levensdoel en trachtten op eenvoudige wijze den Heer te dienen.

Het was een schoone lente avond; den volgenden dag zouden de examens worden afgenomen. Louise had behoefte aan eenzaamheid en verliet het huis om in de landelijke omgeving rond te dwalen. Van tijd tot tijd be kroop haar de angst dat zij niet zou slagen, — indien zij eens zenuwachtig ware — hoe zou de verwezenlijking harer idealen een tijdlang verschoven worden; doch zij deed zich geweld aan om zich niet door onbestemde voorgevoelens te laten neerslaan.

Waarom kwamen haar plotseling de tranen in de oogen en vertoonde zich eene droeve uitdrukking op haar gezichtje? Hebt gij nooit dat gevoel gekend van heimwee en droefgeestigheid, dat ons overvalt bij het aanbreken der lente? Is het niet, of het herleven der natuur elke oude wonde openrijt, ieder geleden verlies dubbel doet gevoelen? Stemt het nieuw ontlukende leven, het ontwaken der natuur uit haar winterslaap, ons somtijds zoo somber, omdat onze zonnige, onbezorgde kinderjaren niet terugkomen, omdat wij hen, die van ons zijn heengegaan hier op aarde nooit terug zullen zien?

Zulke gevoelens bestormden Louise, en onbewust gaf zij zich aan stille mijmeringen over; hare gedachten dwaalden naar Indië, naar het luchtige voorhuis, waar zij in verbeelding de haren om de theetafel zag geschaard. Zij meende de stem harer ouders te hooren, den gullen lach der kinderen en bij de gedachte daaraan plooiden zich een glimlach om haar mond. Op eenmaal hief zij het hoofdje op en de oude geestdrift tintelde in haar oog, terwijl zij half luid sprak:

»De langste tijd onzer scheiding is toch voorbij, lieve ouders;

indien ik morgen slaag, dan nog mijne acte voor het Engelsch gehaald en het duurt niet lang meer, of ik begin reeds te verdienen; welk een genot om in mijn eigen onderhoud te kunnen voorzien! Doch, de avond begint te vallen en ik wil vroeg naar bed om morgen frisch te zijn!»

Louise sloeg den weg naar huis in en spoedig lag zij in een gerusten slaap.

Den volgenden morgen ontwaakte zij met het bewustzijn dat de gewichtige dag was aangebroken. In haar morgengebed vroeg zij om kalmte en wijsheid en tegen tien uur begaf zij zich op weg.

Zoodra zij de zaal binnentrad, waar de examens zouden worden afgenomen, klopte haar hart en gloeiden hare wangen van zenuwachtigheid; maar zoodra de heeren haar begonnen te ondervragen, vergat zij haar angst en antwoordde kalm en duidelijk.

Ook het schiftelijk gedeelte liep goed af en ieder verzekerde haar, dat zij slagen zou.

Een dag of veertien na den dag der examens spoedde zij zich met veerkrachtigen tred naar het postkantoor te Arnhem, met bevende hand telegrafeerde zij: Geslaagd! de hoogste punten. Uwe Louise.

Opgewonden kwam zij dien middag thuis en niemand die haar stralend gezichje zag, behoefde aan den uitslag te twijfelen. De Heer de Roemer drukte zijn nichtje een warmen kus op het voorhoofd en zelfs zijne vrouw was zoo getroffen door Louises blijdschap en kinderliefde, dat zij dien dag door geen enkel woord de feestelijke stemming bedierf. Nog denzelfden avond verzond Louise een langen brief naar Batavia, die, met ongeduld tegemoetgezien, met groote vreugde werd ontvangen. En na de lezing van de welkome tijding, rees er een innige danktoon uit het hart der ouders tot den Heer, die hun in hunne oudste dochter zulk een schat geschonken had.

In een vertrouwelijk gesprek, dat Louise enkele dagen later had met een der heeren der examen-commissie, die haar kende, raadde deze haar aan metertijd te solliciteeren naar een betrekking in Indië. »Daar is gebrek aan degelijke, ontwikkelde onderwijzeressen,« vervolgde hij, »en aangezien uwe familie er reeds is, vallen vele bezwaren voor u weg, die anderen zouden terughouden; ik twijfel niet, of gij zult daar spoedig een nuttigen werkkring vinden.»

Louise overdacht ernstig dezen welgemeenden wenk en het vooruitzicht van een spoediger hereeniging met de haren, dan zij had durven hopen, vervulde haar met nieuwen ijver. Het huisje ter zijde van den straatweg week in haar toekomst-droomen meer en meer terug voor eene luchtige Indische woning.

HOOFDSTUK VIII.

SLUIMERENDE LIEFDE.

Louise zette haar studie voort en legde zich nu meer uitsluitend toe op de Engelsche taal, ten einde zich voor haar examen voor te bereiden. Niettegenstaande de wegen der beide nichjes wijd uiteen liepen, was de onderlinge verhouding beter geworden. Ada had hare kleingeestigheid gedeeltelijk ter zijde gezet, vooral toen zij merkte, dat velen harer vriendinnen het gezelschap zochten van het eenvoudige, begaafde meisje en somtijds kon zij een gevoel van bewondering voor Louise's volharding en werkzaamheid niet onderdrukken. Rob hechtte zich steeds meer aan zijn nichtje, wier ingespannen arbeid haar nooit weerhield om hem met zijn werk te helpen, terwijl haar liefde voor de studie bij den knaap den lust deed ontwaken om door ijver en toewijding vele moeilijkheden te overwinnen.

Geregeld bleef Louise elke week een nacht over ten huize van de familie P. Verbrug, daar dit beter uitkwam met haar lessen, en in het huis op den Boulevard werd hare komst steeds met vreugde begroet.

Marie en Louise hadden eene warme vriendschap gesloten; hare karakters vormden elkaar en daar beider idealen in dezelfde richting lagen, bouwden deze twee jonge gemoederen zich menig luchtkasteel. Zij overlegden, hoe zij minder bevoorrechten zouden kunnen helpen in den strijd om het bestaan, en waar hare plannen ook niet dadelijk bij anderen volkomen uitstemming vonden, trachtten zij door welsprekendheid en door jeugdige geestdrift velen te doordringen van de liefde die haar bezielde.

Zij onderwezen op dezelfde Zondagsschool en het was hare vurige begeerte en ernstige bede om hare leerlingen tot den Heiland te mogen leiden. De woorden van het schoone vers, door Ds. Moeton uit het Engelsch vertaald, gaven weer wat er in haar omging en vooral het volgend couplet stond haar steeds voor oogen:

»Ja, heel mijn klas voor Jezus,
 Die leus blijf ik getrouw
 Om biddend te verbeiden
 Dat ik de vrucht aanschouw.
 In hope wil ik zaaien
 Ootmoedig, onvervaard
 Tot hier of eens daarboven
 Mijn ziel de vrucht vergaart.«

Gelukkige jeugd — onbezorgde twintigjarigen ga voort, bouw uwe luchtkasteelen, zoek de zonnige zijde van alles op; — helaas veel te spoedig komen de wolken, die de zon voor uw oog verbergen; veel te snel omringt u de wereld, die met haar hard oordeel en haar ijsskoude werkelijkheid uw droombeeld tracht te verstoren uwe idealen omver te werpen.

Op een middag, toen de beide vriendinnen van eene lange wandeling thuis kwamen, nadat zij tevens een gezin hadden bezocht waarin zij veel belang stelden en dat buiten schuld in moeielijke omstandigheden verkeerde, kwam het gesprek aan tafel op den zwaar beproefden huisvader en wat men voor hem zou kunnen doen.

De Heer Verbrug had als man van zaken meestal een juist blik en wist in dergelijke gevallen vaak practisch en verstandig te helpen, al hadden de meisjes somtijds eene mildere gave, of grooteren steun verwacht.

Nu ook begon Marie.

»Maar Vadertje, waarom niet eene som gegeven — waarom slechts een voorschot toegestaan? Dan blijft de verplichting van teruggave hen nog lang drukken.

Misschien kunt ge mij nu nog niet geheel begrijpen, kindlief," hernam de heer Verbrug, maar eene gift vernedert, terwijl de man zich veel vrijer en gelukkiger zal voelen, wanneer hem de mogelijkheid wordt gelaten eenmaal het geleende geld terug te geven. Willen we hem later een gedeelte schenken, dan zal toch de strijd en de inspanning

om de schuld af te doen hem zijn zelfbewustzijn en zijn gevoel van onafhankelijkheid hebben laten behouden.

„Geloofd u niet, Mijnheer,” vroeg Louise, dat het dikwijls heel moeilijk is om goed en verstandig te geven?

„Zeker, Louise,” nam nu Mevrouw Verbrug het woord; „sommiger wijze van geven vernedert, anderen geven hunne aalmoezen zoo koud en hooghartig, dat zij eene pijniging zijn voor diegenen, die ze ontvangen; maar ik vertrouw, dat indien ge den aandrang van uw hart volgt en biddende ook dezen arbeid verricht, gij voor dwalen zult bewaard blijven.”

Het gesprek werd nog eenigen tijd voortgezet, tot allen de eetkamer verlieten om zich later om de gezellige theetafel te vereenigen.

De oudste zoon, een ingenieur, die binnenkort naar Indië zou vertrekken, voegde zich dezen avond bij de anderen; de laatste weken wilde hij nog van het huislijk leven genieten.

Hij was een knappe, jonge man, met een belangwekkend, ernstig voorkomen en door zijn warm hart de lieveling zijner moeder. Marie was trotsch op haar flinken broer en nooit was zij gelukkiger dan wanneer zij hem op eene wandeling mocht vergezellen.

Onwillekeurig kwam het gesprek dien avond op Indië en met belangstelling luisterde Louise naar alles wat Willem van zijn toekomstigen werkkring vertelde. Over eenige maanden kon zij haar Engelsch examen doen en met glinsterende oogen sprak zij over haar reis naar Indië, over het weerzien der haren en eindigde zij: „welk een genot om de zorgen mijner ouders te kunnen verlichten en aan Anna's opvoeding mede te helpen!”

Haar gezichtje gloeide van geestdrift en toen Willem Verbrug opnieuw een blik sloeg in dat trouwe, liefhebbende hartje, rees er niet voor de eerste maal voor zijne verbeelding eene Indische woning op, door een schoonen tuin omgeven, waar hij zijn vrouwtje zou binnenleiden en zij had Louise's trekken. Helaas dit samenzijn was het laatste van ongestoord geluk, want enkele dagen later kreeg Louise een brief van hare moeder, die haar met droefheid en zorg vervulde.

„Uw lieve vader,” schreef Mevrouw Merkens, „voelt zich de laatste weken niet heel wel, en hoewel de dokter, die hem reeds eenige malen bezocht, mij verzekert dat de toestand niet zorgelijk is, vreest hij dat uw vader naar Holland zal moeten terugkeeren, indien de ongesteldheid niet

spoedig eene gunstige wending neemt. Maak je echter niet al te ongerust kindlief! misschien is vader, wanneer gij dezen ontvangt, weer geheel de oude en in elk geval, laten we op den Heer vertrouwen en Hem onze nooden voorleggen, Hij zal alles wèl maken!«

In angstige spanning zag Louise de volgende mail tegemoet; de berichten waren niet gunstiger, want hoewel de kwaal niet verergerde, nam de zwakte toe.

Het kostte de bedroefde dochter eene verbazende inspanning om hare aandacht even onverdeeld als anders bij haar lessen te bepalen.

Bij haar eigen smart kwam ook de droefheid harer vrienden, want binnen enkele dagen zou Willem Verbrug vertrekken en in den kring, die zoo innig verbonden was, zou de ledige plaats diep worden gevoeld.

Den laatsten dag vóór de afreis was Louise nog bij haar vrienden: er heerschte eene gedrukte stemming en Louise trachtte vergeefs een onbestemd, beklemd gevoel van zich af te schudden. Willem was 't eene oogenblik moedig en opgewekt; de toekomst lachte hem toe en reeds droomde hij zich een schitterenden werkkring: — maar dan weer stemde de gedachte aan allen, die hij achterliet, hem somber. De laatste weken was hij ernstig met zich zelf te rade gegaan en was tot de ontdekking gekomen dat zijn leven zonder Louise dor en kleurloos zou zijn. Toch had hij zich voorgenomen haar niet van zijne liefde te spreken, al meende hij eenige malen gedurende den laatsten tijd te hebben bemerkt, dat ook hij haar niet onverschillig was. Zijne toekomst was echter nog te onbestemd, zijn verdienste te gering om aan een huwelijk te denken, en hij wilde haar door geen enkele belofte binden. De mogelijkheid dat een ander haar liefde zou winnen vervulde hem somtijds met angst, maar hij bleef zwijgen.

Toen Louise dien avond afscheid van hem nam en hem met haar zachte stem toefluisterde: »God zegene u, Willem, mogelijk zullen wij elkaar aan de overzijde van den oceaan weerzien,« straalde er zulk een zachte gloed uit haar blauwe oogen, dat die blik den jongen man menig donker oogenblik verhelderde.

En Louise — ook haar had het afscheid dieper getroffen, dan zij zich durfde bekennen. Voor hare verbeelding rees telkens eene fiere krachtige gestalte op, die het huis harer

ouders naderde; en soms, al was het maar heel even en al spande zij zich in om het te verdrijven, droomde zij zich eene kleine woning in het zonnig Insulinde, waar niet haar vader, maar waar Willem de plaats van den huisvader innam.

Op een avond zat zij te mijmeren op een verscholen plekje van Daalhuizen, waar zij de zon over de gouden graanvelden zag ondergaan. Haar toekomst hield haar gedachten bezig tot zij plotseling het hoofd schudde en halffluid sprak:

»Neen Louise, gij bouwt ijdele luchtkastelen. Vader is lijdend en zal misschien terug moeten komen en zijne betrekking opgeven en dan juist zullen uwe verdiensten welkom zijn. Ach, waarom komen die wenschen tusschenbeide, die mij een ander beeld voor oogen stellen? Heb ik eigenlijk eenigen grond om te hopen, dat Willem mij liefheeft: hij heeft mij nooit over liefde gesproken — misschien is hij reeds getrouwd tegen dat ik hem terugzie.« Zij trachtte de gedachte aan hem te verdrijven en uit haar hart steeg de bede: »Heer, help Gij mij trouw te zijn. Wijs Gij mij den weg, dien Gij wilt, dat ik gaan zal, en leer mij dien in alle eenvoudigheid bewandelen.«

Helaas de wolken pakten zich samen boven haar hoofd; de berichten uit Indië werden steeds ernstiger: Mevrouw Merkens kon haar vrees niet langer voor haar kind verbergen en reeds begon zij aanstalten te maken om naar Holland terug te gaan. Louise was droevig gestemd; hoe zou zij juist nu gaarne bij haar moeder zijn om haar in deze donkere dagen ter zijde te staan; maar zij had eene taak en in de vervulling daarvan kon zij haar liefde toonen. Niettegenstaande een gevoel van afmatting en neerslachtigheid studeerde zij vlijtig door, en op den bepaalden tijd stond zij voor de tweede maal voor de examen-commissie. Enkele dagen later, luidde het antwoord op hare vraag, met kloppend hart uitgesproken: »Geslaagd! van harte geluk, Juffrouw Merkens: Gij zijt nog jong en wanneer gij op deze wijze voortgaat, kunt gij het ver brengen.«

Tranen van vreugde en dankbaarheid sprongen haar in de oogen, terwijl zij naast haar oom in het rijtuig plaatsnam, dat haar binnen enkele minuten bij het telegraafkantoor bracht, waar zij een telegram naar Indië verzond.

Haar geluk maakte haar stil; er scheen haar een zware last van de schouders genomen te zijn en zij voelde zich

opgewekter dan in weken het geval was geweest. Toen het rijtuig voor Daalhuizen stilhield, gunde zij zich nauwelijks den tijd om te wachten, tot de palfrenier het portier opendeed: zij had behoefte om allen deelgenoot te maken van hare vreugde. Doch hoe vreemd, er kwam niemand in de vestibule, zelfs Rob niet, die zoo verlangend was naar den uitslag; haastig trad zij binnen en opende de deur der huiskamer, waar Mevrouw de Roemer en Ada bij het venster stonden. »Geslaagd! geslaagd! ik ben zoo gelukkig,« riep zij vroolijk, doch op eenmaal las zij iets op het gelaat harer tante, dat haar doodsbleek deed worden. Oogenblikkelijk vlogen hare gedachte naar Indië en schor fluisterde zij:

»Is er bericht? Is vader erger?« Mevrouw de Roemer liet in deze ure haar moederhart spreken; zwiwend reikte zij een telegram aan haar echtgenoot over, en terwijl zij het bevende meisje tot zich trok, vatte zij haar hand en zeide zacht:

»Ja kindlief, er is bericht, en de toestand van uw vader —«

»O, Tante, zeg mij de vreeselijke waarheid: ik kan alles dragen behalve deze folterende onzekerheid, is vader gestorven?« en in de betraande oogen van Mevrouw de Roemer las Louise het antwoord.

Toen zag de Heer de Roemer haar diep in de oogen en zeide ernstig, terwijl aandoening hem bijna het spreken belette:

»Arm, arm kind: gij zult op aarde uwen vader niet wederzien: hij is zacht ingeslapen: lees, wat uwe moeder u mededeelt.«

Welk eene tijding! juist op dezen dag!

Werktuigelijk las Louise de woorden: toen stond zij op en ging met wankelende schreden naar boven. »Ik wilde alleen zijn,« stamelde zij »ik kan het nog niet begrijpen.« En toen zij op haar kamertje kwam en haar oog viel op het portret harer ouders, wierp zij zich op haar bed en een tranenvloed schonk verlichting aan haar brandende oogen. Zij bracht in de eenzaamheid eene ure door, die haar jaren ouder deed worden; — zij voelde al de smart van haar verlies; dien trouwen, geduldigen vader nooit op aarde terug te zien, en een oogenblik kwam zij in opstand:

»O God, waarom liet Gij dit toe? waarom kon deze droefheid ons niet bespaard blijven?« maar toen klonk eene zachte stem haar in de ooren: »Niets kan ons scheiden van

de liefde van Christus.« »Wat ik doe, weet gij nu niet, maar gij zult het na deze verstaan.« »Dengenen, die God liefheeft, werken alle dingen mede ten goede.« Zij luisterde naar die troostwoorden. Zij streed om berusting; en toen gingen hare gedachten uit naar hare moeder, die nog oneindig meer verloren had en op wier schouders voortaan zulk eene zware taak rustte. Zij kon hare moeder helpen; nu kon zij, dank zij de haar geschonken talenten, eene betrekking zoeken en dat vooruitzicht schonk haar moed en kracht.

Na eenige uren verscheen zij in den huislijken kring, stil en bleek, terwijl haar gelaat de sporen droeg van den strijd, dien zij had gestreden, maar geene enkele klacht, geen bitter woord kwam over haar lippen.

De eerste dagen gingen als in een droom voorbij; hare gedachten waren voortdurend in Indië en slechts werktuigelijk beantwoordde zij de tot haar gerichte vragen. Arm kind — hoe waren hare toekomstplannen op eenmaal veranderd, hoe stond zij voor het werkelijke leven met al zijn strijd. Zoodra zij wat kalmer werd, dacht zij zich haar taak in en zij kon den Heer nu van ganscher harte danken voor de talenten, haar toevertrouwd, die haar immers in staat zouden stellen hare lieve moeder krachtig te steunen.

Den avond, nadat het noodlottig telegram haar had bereikt, schreef zij een langen brief aan haar moeder, waarin zij haar bedroefd, liefdevol hart uitstortte; nadat zij dezen had verzonden, werd zij rustiger, hoewel zij met een zenuwachtig verlangen de eerste tijding uit Indië tegemoet zag.

HOOFDSTUK IX.

WEDERZIEN.

Eindelijk, eindelijk kwam de brief met breeden rouwrand en Indisch postmerk; zwijgend overhandigde de heer de Roemer het lang verwachte document aan Louise, die er

mee naar haar kamer ging, om in de eenzaamheid die dierbare regels te lezen.

Met hare moeder doorleefde zij in gedachten die eerste ure van overweldigende smart; en haar oog doorliep snel de dicht beschreven bladzijden om alles te vernemen omtrent de laatste levensdagen haars vaders.

»O, mijn kind,« schreef de bedroefde moeder, »ik kan nog niet beseffen, dat uw vader van ons is heengegaan, dat wij hem op aarde nimmer terug zullen zien: hij was slechts kort ziek, maar de kwaal, hem door het tropisch klimaat berokkend, nam, ten gevolge van zijn rusteloozen arbeid, binnen korten tijd zoo in hevigheid toe, dat de dokter, zooals ge weet, een spoediger terugkeer naar Holland aanraadde. Toen nog voorzag hij geen onmiddelijk gevaar, — er kwamen echter een paar warme dagen, die de krachten sloopten — op een avond kreeg de arme zieke eene hevige benauwdheid, dienzelfden nacht door meerdere gevolgd en tegen het aanbreken van den morgen sliep hij rustig in mijne armen in. Hij had slechts weinige goede oogenblikken, en sprak toen o. a.: »Lieve Louise, ik voel dat de Heer mij tot zich roept; het afscheid van u en de kinderen valt mij zwaar, maar ik ga naar den Heiland, die door zijnen dood ons het eeuwig leven verzekerd heeft en ik geef u in zijne trouwe hoede over. Hij houdt de wees en de weduwe staande.» Wat later zeide hij: »Roep de kinderen en zeg aan mijne lieve Louise, dat ik haar zoo gaarne zou hebben weergezien op aarde, dat ik op mijn sterfbed een zegen voor haar afsmeekte en dat de gedachte, dat zij zulk een steun voor haar moeder zal wezen, mij bij het heengaan troostte.»

Zijne stem werd zwakker, vermoeid sloot hij de oogen om ze na korten tijd weder te openen, toen de kinderen aan zijn bed traden, sprak hij nog een paar ernstige woorden, zegende hen, sloeg den blik ten hemel en zonk uitgeput in de kussens.

Na enkele oogenblikken trok hij mij tot zich en fluisterde met haperende stem: »al ging ik ook door een dal der schaduwen des doods, ik zou niet vreezen, want Gij gaat met mij« — daarna: »Ja, ik kom Heer Jezus,» — nog eenmaal zag hij mij aan met die trouwe, vriendelijke oogen, toen hem eene benauwdheid overviel, heviger dan te voren, en terwijl ik hem trachtte op te richten om de ademhaling makkelijker te maken, viel hij in de kussens terug. Uw

vader was heengegaan, voor hem was het eeuwige leven aangebroken en ik wil hem de ruste niet misgunnen, maar hoe verlaten, hoe eenzaam voel ik mij zonder hem."

Een eind verder vervolgde Mevrouw Merkens: »Ik heb dadelijk maatregelen moeten nemen voor de toekomst: de chef van het kantoor is uiterst vriendelijk voor mij, hij wil mij nog het volgend kwartaal uitbetalen, maar van pensioen is geen sprake, daar uw vader stechts zes jaar in de zaak is werkzaam geweest. Het kost mij vaak strijd om in Gods wil te berusten: juist nu alles zoo goed ging, het salaris van vader jaarlijks werd verhoogd en de mogelijkheid bestond, dat hij eenmaal deelgenoot zou worden, is hij van ons weggenomen. Doch Gods wegen zijn hooger dan onze wegen, en Zijne gedachten dan onze gedachten, en ik bid den Heer om mij eenswillend te maken, zoodat ik ook deze beproeving uit Zijnen naam kan aannemen.« Gevlekte letters toonden slechts al te duidelijk, dat de arme vrouw haar tranen niet had kunnen bedwingen, maar zij vervolgde:

»En nu mijne lieveling, over drie weken denk ik Indië te verlaten: indien ge dan dit schrijven ontvangt, ben ik waarschijnlijk reeds onderweg. In Holland kan ik goedkooper leven; gij hebt er uwe vrienden, de jongens kunnen naar goede scholen gaan — en toch zonder uw vader zou ik niet in dit vreemde land kunnen blijven. Ik sluit hier een brief aan oom de Roemer in, die naar ik vertrouw, mij als toezijnde voogd ter zijde zal willen staan. Ik vraag hem, of hij te Arnhem een paar gemeubileerde kamers voor mij wil huren, tot ik na mijne aankomst, verder plannen kan maken. Ik verlang zoo vurig om je bij mij te hebben; je liefde en toewijding vervullen mij met hoop voor de toekomst en laat ons nooit vergeten, dat onze Vader in de hemelen ons levenslot in Zijne wijsheid en liefde bestuurt.

Nogmaals en nogmaals las Louise den brief; over een week of drie zou zij de haren wederzien, welk een vreugde zou dit bericht haar een paar maanden geleden verschaft hebben en nu — snikkend verborg zij het gelaat in de handen en liet hare tranen den vrijen loop.

Na langen tijd in gedachten verzonken te zijn gebleven, wiesch zij haar brandende oogen en ging langzaam naar beneden. Allen hadden eerbied voor Louise's stille smart en onwillekeurig deed de wijze, waarop het meisje haar leed droeg, zelfs in het hart van Mevrouw de Roemer de

gedachte oprijzen: »Haar geloof moet toch wel een sterk persoonlijk geloof zijn, indien het haar staande houdt onder zulk een slag. De Heer, dien zij zoo trouw belijdt en dient, schijnt haar heel nabij te zijn, want op eigen kracht steunend kon zij niet zoo onderworpen en lief gestemd zijn. Mijn gemoed zou ten minste in opstand komen tegen zulk eene beschikking van het lot.«

Er dat zou het ook, omdat Mevrouw de Roemer den Heer niet kent, die weet wat elk zijner kinderen noodig heeft om den weg ten hemel te vinden; en die nooit een kruis oplegt, zonder de zwakke schouders te sterken tot den last.

Na tafel riep de Heer de Roemer Louise in zijne kamer en begon: »Kindlief, wij moeten eens rustig samen spreken: zet u in gindschen stoel. Zooals ge weet, heb ik een brief van uwe moeder, en gaarne zal ik als toeziende voogd optreden. Reeds spoedig kunnen wij je moeder en de kinderen verwachten en wij dienen zonder uitstel onze plannen te maken. Ik had eerst mijne zuster voorloopig op Daalhuizen willen ontvangen, maar bij nader inzien geloof ik, dat dit niet wenschelijk zou zijn. Je moeder zal liever met haar kinderen alleen zijn en dat is ook beter. Nu weet ik een pension, dat zeker aan den gestelden eisch zal voldoen. Het is even buiten de stad gelegen: ik ken de menschen en durf het haar gerust aanbevelen: eenmaal daar zijnde kunt ge dan rustig verder plannen maken. Morgen rijdt ik er met je heen, dan kunt ge zelf oordeelen.«

Den volgenden middag keurde Louise de bedoelde kamers goed, vroeg om eenige noodzakelijke veranderingen en begaf zich toen naar een der leeraren der Hooge Burgerschool, om hem van haar gewijzigde plannen in kennis te stellen. Vol deelneming luisterde de grijze man, die zelf vader was, naar de treurige geschiedenis en zeide toen bemoedigend: »Nu, werk zullen wij spoedig voor u vinden; gij hebt buitenwone gaven en de diploma's, die gij kunt overleggen zijn een warme aanbeveling, maar als ik u echter een welgemeenden raad mag geven — overhaast u niet; gij zijt diep geschokt, moeilijke weken wachten u, en indien ge nu reeds met uwe lessen begon, zou de taak u te zwaar vallen. Zoodra ge over een paar maanden gevestigd zijt en tot kalmte zijt gekomen, ga dan met frisschen moed aan den gang. Intusschen kunt ge solliciteeren naar de opengevallen

betrekking van leerares in de letterkunde en geschiedenis aan de Hooge Burgerschool; ik kom met vele menschen in aanraking en zal trachten u eenige privaattlessen te bezorgen.«

Louise dankte den vriendelijken heer en toen zij haar oom den afloop van dit onderhoud mededeelde, keurde hij deze schikking zeer goed; »want«, zeide hij »in de eerste plaats moet ge de huiselijke plichten helpen vervullen, die de verhuizing en uwe inrichting onvermijdelijk met zich brengen.«

De drie weken, die verlopen moesten eer de boot uit Indië verwacht kon worden, kropen voor Louise voorbij; nooit was haar de tijd zoo lang gevallen. Eindelijk op een Octoberdag verliet de heer de Roemer met zijn nichtje Daalhuizen, en nam den trein naar Rotterdam, ten einde de reizigers bij hunne aankomst te ontvangen. In gedachten doorleefde Louise den dag waarop zij het stoomschip, dat de haren naar Indië voerde, te IJmuiden had zien vertrekken. Weer kwam haar de reis naar Arnhem voor den geest; en zij herinnerde zich, hoe beklemd en beangst zij de toekomst had tegemoet gezien; en de laatste zes jaren trokken aan haar geestesoog voorbij.

En nu, welk eene tegenstelling met het wederzien, dat zij zich zoo dikwijls gedroomd had; eene vroolijke ontmoeting in een der havens van Java en nu — eene hereeniging, waarnaar zij verlangde, en die zij toch telkens zou willen verschuiven.

Inmiddels bereikten de reizigers Rotterdam en nog eer de boot in het gezicht was, stond de heer de Roemer met Louise bij de aanlegplaats. Eindelijk vertoonde zich aan den horizont eene kleine rookwolk, die langzamerhand naderkwam: toen kon men den vorm van de boot onderscheiden en, naar mate zij dichter bij kwam, de woelige menschenmassa aan boord. Onafgebroken staarde Louise naar die zwarte gedaanten, tot zij eene vrouw in zwaren rouw in het oog kreeg, die een blond, ongeveer tienjarig meisje aan de hand hield, terwijl twee flinke jongens naast haar stonden. De liefhebbende moeder bemerkte weldra te midden der menigte op de kade haar oudste en terwijl een blijde glans haar oog deed schitteren, wees zij haar aan de kinderen, die haar nog niet herkend hadden. Nader en nader kwam de boot; groote bedrijvigheid heerschte onder de matrozen; de touwen, waarmee het schip weldra zou worden

vastgesnoerd, werden losgemaakt, de brug werd uitgestoken en met heldere stem gaf de kapitein van de brug af zijne korte, duidelijke bevelen. De sjouwerlieden gingen aan boord en verdrongen zich om de passagiers en op eenmaal bewoog de dichte menschenmassa zich in ééne richting.

Blijde uitroepen, hartelijke welkomstwoorden hoorden men allerzijds, en zij die op de lange zeereis lief en leed samen hadden gedeeld, schenen elkanders bijzijn geheel te vergeten en hadden slechts oor en oog voor hen, van wie zij langer of korter gescheiden waren geweest.

Zoodra de eerste drukte eenigszins bedaarde, verliet mevrouw Merkens de boot, en enkele oogenblikken later lag Louise in haar armen, terwijl de heer de Roemer Annie bij de hand nam, die verschrikt en verlegen rondkeek. Hij drukte zijne zuster zwijgend een kus op haar voorhoofd en leidde haar toen naar het rijtuig, dat hen wachtte. Onstuimig kuste Louise haar broers, maar tranen verduisterden haar oogen: in dit eerste oogenblik van samenzijn miste zij haar vader, dien zij zoo innig had liefgehad.

Zonder veel te spreken reden zij voort: wie heeft die stilte niet gekend, die gewoonlijk een wederzien na lange scheiding kenmerkt? Men heeft elkander zooveel te vertellen, maar men kan geen woorden vinden, en het is, alsof men voorloopig genoeg heeft aan den aanblik van de geliefde gelaatstrekken.

Mevrouw Merkens deed zich geweld aan om enkele belangstellende vragen van haar broer te beantwoorden, maar aandoening dreigde haar te overmeesteren. Zij liet den blik vol innige liefde op haar oudste rusten, wier hand zij zacht drukte. Weldra bereikten zij een der groote hotels en met de hem aangeboren fijngevoeligheid liet de heer de Roemer zijne zuster niet haar kinderen alleen. Mevrouw Merkens trok Louise naar zich toe en met innig welgevallen leunde het meisje het hoofd tegen den schouder harer moeder, terwijl zij onder tranen en glimlachen allerlei vragen beantwoordde. Het vertrouwelijk onderhoud werd echter weldra verbroken door de uitroepen der jongens.

»Wel Louise, wat zijt ge groot en deftig geworden: ge zijt eene heele dame. Vindt ge niet, dat wij gegroeid zijn, en hebt ge reeds gezien, dat Karel een langen broek draagt?« kwam de kleine Annie tusschenbeide. Louise nam het zusje op schoot, en streelde de lange, blonde krullen, terwijl zij

zich geweld aandeed om in hunne verhalen eene levendige belangstelling te toonen. De avonduren, nadat de kinderen naar bed waren en de heer de Roemer een vriend in de stad was gaan bezoeken, vlogen voor moeder en dochter veel te snel voorbij, die na lange scheiding van dit eerste samenzijn zoo recht, zij het dan ook vol weemoed, genoten.

Den volgenden morgen begaf de geheele familie zich vroegtijdig naar Arnhem, waar de gehuurde kamers, door Louise's zorgen reeds een vriendelijk aanzien hadden gekregen.

HOOFDSTUK X.

LICHT EN SCHADUW.

Eenige weken bracht mevrouw Merkens met haar kinderen in het pension door, terwijl ondertusschen de nieuwe woning in orde werd gemaakt, die zij op raad van haar broeder gehurd had. De drukte, aan de inrichting verbonden, was onder de omstandigheden voor allen eene welkome afleiding en toen zij op een avond in het laatst van November het onderhuis, even buiten de stad, betrokken, zag het er reeds gezellig en huiselijk uit. Marie Verbrug had het hare hiertoe bijgedragen, hare vriendelijke hand had eenige planten gerangschikt en in overleg met Cato had zij eene welvoorzene theetafel aangericht, waar elk der kinderen zijn lievelingsschotel kon terug vinden.

Het was een lichtstraal op het pad der zwaar beproefde weduwe, dat de trouwe gediensstige, die haar reeds in haar kinderjaren met zooveel liefde omringde, nu haar diensten vrijwillig had aangeboden; het nam veel van het vreemde weg.

Dien nacht slapen moeder en dochter weinig: een nieuw leven wachtte hen, en zij voelden dat zij al hare krachten zouden moeten inspannen om moedig en opgewekt haren weg te gaan.

De jongens bezochten de Hooge Burgerschool, Annie

eene der stadsscholen voor meer uitgebreid onderwijs en in hunne vrije uren hielden zij zich den eersten tijd bezig met het rangschikken dier kleine, waardelooze voorwerpen uit Indië meegebracht, waaraan zooveel herinneringen voor hen waren verbonden.

Louise stond hare moeder trouw ter zijde in de vervulling der huishoudelijke plichten terwijl Cato door haar overleg en spaarzaamheid eene onwaardeerbare hulp bleek te zijn. Deze laatste was zulk eene gunstige uitzondering op het dienstpersoneel van den tegenwoordige tijd; zij schaamde zich harer dienstbaarheid niet, maar stelde het zich tot eer om hare familie trouw en eerlijk te dienen en hare belangen te behartigen: wee, die zich in haar bijzijn minder gunstig over haar mevrouw durfde uitlaten — hij vond in Cato eene warme tegentandster. Zij was plichtmatig en belangeloos en was zich bewust, dat zij door trouw hare schijnbare geringe taak te vervullen, haar Heiland diende. Zouden niet eenmaal ook tot haar de woorden gesproken worden: »Wel gij goede en getrouwe dienstmaagd: over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal ik u zetten: ga in, in de vreugde uws Heeren.«

Toen de eerste weken voorbij waren, maakte Cato plaats voor eene nieuwe dienstbode, hoewel zij het betreurde, dat hare gezondheid haar belette voor goed bij mevrouw Merkens te blijven; zij betrok hare eenvoudige woning te Rheden, maar zoodra hare hulp gebruikt kon worden, was zij te vinden in het gezin, waaraan zij zoo zeer was gehecht.

Na verloop van ruim eene maand kreeg Louise hare aanstelling aan de H. B. school als leerares in de letterkunde en geschiedenis, en vol moed aanvaardde zij den nieuwen werkkring. Allerlei aandoeningen dreigden haar te overmeesteren, toen zij voor de eerste maal het schoollokaal binnentrad, waar zij zoovele uren had doorgebracht; menige grap, menige diepgevoelde vermaning kwamen haar voor den geest en in gedachten doorleefde zij weer den dag, dat zij hier voor 't eerst was binnengeleid.

Reeds spoedig veroverde zij zich eene plaats in het hart harer leerlingen; haar levendige wijze van vertellen, haar makkelijkerheid in het spreken en de belangstelling, die zij wist op te wekken, maakten hare lessen een genot, en toen na korten tijd de leerares voor het Engelsch vertrok, werd haar ook dit vak opgedragen.

De vorderingen harer leerlingen, de liefde tot de studie, die zij wist te doen ontwakken, en de geestdrift, waarmee de nieuwe juffrouw werd begroet, gaven haar spoedig eene zekere bekendheid en eer een jaar verloop was, voorzigtig zij voor een groot deel in de behoefte van de eenvoudige huishouding.

Bernard en Karel maakten flinke vorderingen: de jongste, werd voor den handel opgeleid, terwijl bij zijn ouderen broer meer en meer de wensch ontwaakte om eenmaal als zendeling naar Indië te gaan. Hij had, niettegenstaande zijnen jeugdigen leeftijd, reeds een blik geslagen in den duisteren toestand, waarin de arme inlanders verkeerden en menig gesprek met zijn vader had hem iets van hunne geestelijke noodden leeren begrijpen; nu begon die onbestemde begeerte meer bepaalden vorm aan te nemen en legde hij op zekeren dag zijne plannen aan zijne moeder voor. Het kostte mevrouw Merkens strijd om haar oudsten zoon af te staan, maar zij was eene geloovige vrouw en voelde dat zij geen bezwaren mocht maken, maar zich veeleer verblijden, dat zulk een offer van haar werd gevraagd.

Door bemiddeling van den heer de Roemer werd Bernard reeds spoedig op de Zendingsschool te Rotterdam geplaatst.

Een paar jaar gingen voorbij zonder ingrijpende veranderingen voor de familie Merkens met zich te brengen.

Louise had nu behalve de H. B. school vele privaattlessen, vooral ook onder de hoogere standen, waar het eenvoudige, hoogst beschaafde jonge meisje algemeen geacht en bemind was. Zij hield geregeld hare studies bij, was de troost harer moeder, die met verlangen elken vrijen Zondag harer dochter tegemoet zag. Hare klasse op de Zondagsschool had zij opgegeven, omdat zij den rustdag geheel aan de haren wijden wilde.

Marie Verbrug bleef hare trouwe vriendin en menigmaal had Louise moeite om eenen opkomenden bloes te verbergen, wanneer Marie met zusterlijken trots over haar broer sprak of gedeelten uit zijne brieven voorlas, waarin hij ook geregeld aan haar zijne groeten verzocht, en naar haar vroeg. Louise's hart klopte sneller, zoodra zij die belangstellende vragen vernam; — had Willem haar dan nog niet vergeten, dacht hij nog aan de vriendin zijner zuster — en al trachtte zij zich wijs te maken, dat zij geen enkelen grond had om in zijne liefde te gelooven, toch voelde zij

dat zij hem niet onverschillig was. Het kleine huishouden ging geregeld zijn gang en met overleg en spaarzaamheid kon mevrouw Merkens juist rondkomen. Annie legde een grooten aanleg voor de muziek aan den dag, hetgeen bij hare moeder de wensch deed opkomen haar hierin te laten opleiden. Op zekeren dag sprak zij met Louise over haar plannen ten opzichte van haar jongste dochttertje, en toen Louise de aarzeling harer moeder bemerkte, drukte zij zacht hare hand en zeide:

»Welnu moedertje, en waarom zou dat niet kunnen? Annie heeft een goed gehoor, veel aanleg en met eene degelijke opleiding zal zij het zeker ver kunnen brengen.«

»En ziet mijne practische Louise dan geheel de kosten over het hoofd, die er onvermijdelijk aan zijn verbonden?«

»Zeker niet moedertje, maar die behoeven geen beletsel te zijn. Bernard zal reeds spoedig op eigen beenen staan: Karel doet binnenkort zijn eindexamen en kan dus spoedig op een kantoor geplaatst worden. Oom de Roemer is hem zeer genegen en zal hem dus zeker voorthelpen. Onze zorgen verminderen dus reeds ten opzichte van de jongens: ik zoek nog eenige lessen, tracht vertaalwerk te krijgen, en mij dunkt, dat wij, door zuinig te zijn, Annie de gewenschte lessen kunnen laten geven,« en na een hartelijken kus op het voorhoofd harer moeder gedrukt te hebben, verliet zij de kamer.

»Lief kind, wat zijt ge toch onbaatzuchtig; nooit denkt ge aan u zelve maar leeft voor anderen,« sprak mevrouw Merkens half luid, toen liet zij er ernstig op volgen: »Ik dank u Heer, voor den schat, dien Gij mij in dat kind hebt geschonken; o, wil haar omringen met uwe rijke zegeningen.« Toen de blijde tijding aan Annie werd medegedeeld, viel zij Louise om den hals en fluisterde:

»Dit is uw werk, beste Lou: Moeder had mij gezegd, dat ik er niet op mocht rekenen: wat zijt ge toch eene eenige zuster,« hoe kan ik het u ooit vergelden.

»Doe maar flink uw best, Annalief; uwe vorderingen zullen mijne schoonste belooning zijn: en wanneer uwe opleiding voltooid is, huren wij ergens buiten samen een aardig klein huisje, waar moeder haar ouden dag kan doorbrengen.«

Een traan welde op in Louise's oog, toen het oude droombeeld haar weer voor den geest kwam — het vriendelijk

huisje ter zijde van den straatweg, waar haar trouwe vader de eereplaats zou hebben ingenomen.

Houdt moed, lieve kinderen, scheidt u nòg idealen, droomt nòg van eene onbewolkte toekomst — want helaas al te spoedig zal de werkelijkheid een tijd lang al uwe illusies verdrijven.

Een vreemde, die mevrouw Merkens in eenigen tijd niet gezien had, werd dadelijk getroffen door haar doorzichtige gelaatskleur, ingevallen trekken en vermagerde handen, maar haren kinderen die voortdurend met haar waren, viel deze verandering niet op. Hoewel zij zelve voelde, dat haar krachten afnamen, trachtte zij het voor een ieder te verbergen: wanneer zij alleen was, liet zij vaak de eens zoo bedrijvige handen in den schoot rusten, maar zoodra een der bekende voetstappen in de gang weerklonk, deed zij zich geweld aan, en de inspanning, die het haar kostte om de oude belangstelling te toonen, bracht een blos op hare wangen, die een tijd lang zelfs Louise bedroeg.

Toen zij echter op een morgen, na een bijna slapeloozen nacht, te uitgeput was om op te staan, kon zij zich niet langer goed houden; zij stemde dadelijk toe in Louise's voorstel om den dokter te halen, dien zij reeds eenige malen in het geheim had geraadpleegd, en 't was of nu de oogen van het jonge meisje op eenmaal geopend werden voor de werkelijkheid.

Het oordeel van den geneesheer was, hoewel niet verontrustend, toch weinig bemoedigend. Toen Louise hem uitliet, zeide hij:

»De gezondheid uwer moeder heeft geleden door het tropisch klimaat; de groote schok ten gevolge van het overlijden van uw vader heeft haar hevig aangegrepen, en den laatsten tijd zijn hare krachten voortdurend afgenomen. Het is een geval van langzame verzwakking; tracht haar elke opwinding te sparen, geef haar versterkend voedsel, en indien er niets bij komt, kan zij nog eenige jaren blijven leven. Nu, nu, ge moet niet zoo terneergeslagen zijn, lieve juffrouw; zoo ernstig zie ik den toestand niet in.«

Was het wonder, dat Louise lang talmde eer zij tot hare moeder terugkeerde. Het was zulk een plotselinge slag en met moeite bedwong zij de opkomende tranen.

»Lief, lief moedertje,« sprak zij half luid: gij hebt uw leed zoo lang alleen gedragen om ons te sparen. »O God

dat niet, ging zij voort, »dit offer kan ik niet brengen: wij kunnen haar nog niet missen,« toen, als schaamde zij zich haren opstand, bad zij den Heer om eenswillendheid en kracht van overgave.

Eindelijk ging zij naar boven, waar haar moeder haar met een droeven glimlach begroette. Weinig werd tusschen haar beiden gesproken over het onderwerp, dat haar geheel vervulde, doch ook zonder woorden begrepen zij elkaar. Louise's toewijding nam zoo mogelijk nog toe: zij omringde de zieke met de teederste zorgen, en zoodra zij van hare lessen thuiskwam nam zij haar plaats in de ziekekamer in. Hand over hand nam de zwakte toe en na verloop van eenige weken bood Cato aan, een deel der verpleging op zich te nemen, wanneer de meisjes noodzakelijk van huis moesten zijn. Weldra kon niemand zich ontveinzen, dat de dagen van mevrouw Merkens geteld waren, en slechts voor de allernoodzakelijkste lessen verliet Louise hare moeder. De zieke was zich haar naderend einde bewust en sprak dikwijls lang en ernstig met hare kinderen.

Zij kon eerst niet berusten om hen reeds nu te moeten achterlaten, maar in deze donkere dagen liet de Vader der weezen haar niet alleen: en zij wist, dat zij veilig waren in Zijne hoede. Soms overviel haar een gevoel van zoo groote uitputting, dat zij verlangde naar het land, waar geen lijden en geene smart meer zijn zouden, en waar de Heer zijn vermoeid kind wachtte, en waarheen haar man en vroeg gestorven lievelingen haar reeds waren voorgegaan.

Reeds sedert weken kostte het Louise eene onbegrijpelijke inspanning om opgewekt hare lessen te geven en even boeiend als vroeger den een of anderen oorlog of het leven van een groot letterkundige te behandelen. Doch de hartelijkheid en deelneming harer leerlingen waren haar een onwaardeerbare troost in die donkere dagen. Sedert twee dagen had Louise hare lessen afgezegd: nu elke ure de laatste kon zijn, wilde zij haar moeder niet meer verlaten. De zieke verkeerde in een half bewusteloozen toestand en had slechts enkele heldere oogenblikken. Van elk harer kinderen had zij afscheid genomen en het aanbod van Cato om voorloopig voor de huishouding te blijven zorgen, had een flauwen glimlach op de vervallen gelaatstrekken te voorschijn geroepen.

In Louise's armen sliep de trouwe moeder op een schoo-

nen Augustusmorgen in; en op het gelaat van de lieve afgestorvene lag een trek van zoo volkomen vrede, van zoo groote kalmte, dat het elk gevoel van opstand bij haar kinderen bedwong. Toen Louise na enkele uren de sterfkamer verliet, en de heldere zonnestralen door het portaalvenster naar binnen drongen, barstte zij voor het eerst in tranen uit. De tegenstelling tusschen de pracht van den vroegen zomermorgen en haar eigen gemoedstoestand was haar te machtig.

Wij willen niet trachten te beschrijven, wat er in die eerste dagen na haar onherstelbaar verlies in Louise's hart omging: zij, die reeds dergelijke uren doorleefd hebben, weten dat zulk eene smart, alleen met den Heer gedragen, te heilig is om er veel over te spreken. Zij maakte een zwaren strijd door, maar haar geloof hield haar staande en nooit voelde zij zoozeer de liefdevolle nabijheid van haren Heiland, als in die donkere uren, toen zij zich zoo eenzaam en verlaten voelde: haar later leven droeg de vruchten van de overwinning, toen door haar geloof behaald. Waar zij zelve troost gevonden had bij Hem, »die troost gelijk eene moeder troost,« was zij ook haar broers en zusje ten zegen, die in hunne diepe droefheid bij haar hulp en steun zochten.

Zoodra de eerste week na de begrafenis voorbij was, hervatte Louise hare lessen; Cato bestuurde met de hulp van een dagmeisje de kleine huishouding, hetgeen voor het jonge onderwijzeresje eene groote verlichting was, daar hare plichten haar noodzaakten het grootste deel van den dag van huis te zijn.

Op deze wijze bleef alles, volgens Louise's uitdrukkelijk verlangen, op den ouden voet voortgaan, en kon zij haar vrijen tijd aan Annie wijden, voor wie zij het gemis der moeder zooveel mogelijk trachtte te vergoeden. Zij stelde alles in het werk om het den jongeren huiselijk en gezellig te maken en hare moeite werd ruimschoots beloond door de liefde, die zij van hen mocht ondervinden. Toch was het soms zoo leeg in haar eigen hart en kwam er een onweerstaanbaar verlangen in haar op naar hare moeder, die deelde in al haar lief en leed, tot wie zij met al haar kleine bezwaren kon gaan. Zij vond echter eene trouwe raadvrouw in mevrouw Verbrug, die haar volkomen begreep, en die haar enkele dagen na het heengaan harer moeder ter zijde nam, haar de hand op den schouder legde en met gevoelvolle stem zeide:

»Lief kind: — voortaan rust er eene dubbele taak op u, doch gij weet, waar gij kracht kunt vinden. Doe al wat gij doet onder biddend opzien tot den Vader, die u nooit alleen zal laten. En hebt gij raad noodig, bij mij zult ge altijd een geopend oor vinden.«

In den eersten tijd vooral was de verstandige moederlijke vrouw, een groote steun voor de jonge weeze, terwijl ook de heer de Roemer haar trouw ter zijde stond.

Nog geruimen tijd na haar groot verlies ontweek Louise zooveel mogelijk eene ontmoeting met hare tante en Ada: zij toch begrepen haar volstrekt niet en schreven de stille wijze, waarop zij haar leed droeg, aan onverschilligheid en gebrek aan liefde voor de vroeg gestorven moeder toe. Was het wonder dat zulke toespelingen haar gevoelig hart kwetsten en dat zij slechts met moeite een toornig antwoord bedwong?

Een jaar ging voorbij; met grooten ijver en opgewektheid gaf Louise haar lessen en steeds nauwer werd de band tusschen de onderwijzeres en hare leerlingen, wier moeders met genoegen die vertrouwelijke verhoudiging zagen, want zij hadden reeds lang opgemerkt, welk een goeden invloed er van het jonge meisje uitging.

Op een morgen, toen Louise bezig was de ontbijttafel af te nemen, terwijl de beide jongeren zich reeds naar hunne bezigheden hadden begeven, hield er plotseling een rijtuig stil en werd er even later hard gescheid. Na enkele oogeblikken trad Cato met een hevig verschrikt gelaat de kamer binnen, en zeide met bevende stem:

»Juffrouw, daar is het rijtuig van Daalhuizen, de koetsier vraagt of u dadelijk wil meegaan. Mijnheer de Roemer is eensklaps ernstig ongesteld geworden, ja eigenlijk is hij reeds overleden.«

Hevig ontsteld greep Louise hoed en mantel en nam onmiddellijk als in een droom in het rijtuig plaats, dat haar in vliegende vaart naar hare bestemming bracht.

Op Daalhuizen heerschte de grootste verwarring: nog den vorigen middag was de heer de Roemer naar de recht-bank geweest; bij zijne thuiskomst had hij zich onwel gevoeld, was vroeg naar bed gegaan, en eer iemand zich rekenschap van zijn toestand kon geven, maakte eene beroerte een eind aan zijn leven. Deze verpletterende en onverwachte slag bracht de arme mevrouw de Roemer geheel

buiten zich zelve, en zij noch Ada waren in staat hare gedachten bij iets te bepalen. Rob was diep bedroefd, maar zocht vergeefs de hartelijkheid, waarnaar zijn hart in deze ure uitging: een ieder was nog teveel met zijn eigen leed vervuld.

Op eenmaal kwam Louise Ada voor den geest: zij had reeds met zooveel smart kennis gemaakt; zij zou hier weten te handelen »en indien iemand, dan kan zij mij troosten,« fluisterde het zwaar beproefde meisje, dat nu een oogenblik wenschte, dat Louise's geloof het hare was.

Zoodra Louise de bekende kamer binnentrad, waar de neergelaten gordijnen het licht temperden, scheen zij eene zekere rust met zich te brengen. Onwillekeurig wendden allen zich tot haar en haar oprechte droefheid om den oom, dien ook zij zoo hartelijk liefhad en de zachte, bescheiden wijze, waarop zij hare tante in alles ter zijde stond, oefenden een weldadigen invloed uit.

Louise bleef op verzoek van mevrouw de Roemer eenige dagen bij haar, en het samenzijn met het jonge meisje onder deze droevige omstandigheden bleef niet zonder vrucht; voor 't eerst voelde de zwaar beproefde vrouw, dat haar nichtje in haar eenvoudig geloof een schat had, dien zij, niettegenstaande al haar rijkdom, miste.

Toen Louise na verloop van eene week naar Arnhem terugkeerde, kwamen mevrouw de Roemer en Ada haar herhaaldelijk bezoeken, en na een gesprek met haar nichtje keerden zij gewoonlijk getroost en gesterkt huiswaarts.

Voor Louise was het eene oorzaak van groote blijdschap, toen zij bemerkte dat deze beproeving in Gods hand een middel bleek te zijn om het hart van de trotsche vrouw en van het oppervlakkige meisje voor Hem te ontsluiten. Met gloeiende wangen, en oogen die van geestdrift tintelden, sprak zij vaak van den Heiland, dien zij zoo hartelijk liefhad, en de woorden die haar uit het hart kwamen, deden bij haar, die ze hoorden de bede oprijzen: »Heer, leid mij door uwen geest, opdat ook ik eenmaal U moge toebehooren.«

Ada leerde haar nichtje beter begrijpen dan ooit te voren, en tusschen haar beiden ontstond eene warme vriendschap, en waar enkelen van haar vroegere vriendinnen haar in de dagen van rouw vermeden, sloot zij zich steeds meer aan bij de jonge onderwijzeres, wier blijmoedige levensopvatting haar met bewondering vervulde.

HOOFDSTUK XI.

NA TIEN JAREN.

Een tiental jaren gingen voorbij, die eene groote verandering in Louise's omgeving te weeg brachten.

Bernard is als zendeling naar eene der posten op Sumatra vertrokken, en de brieven, die hij geregeld naar huis schrijft dragen blijk dat hij zich gesterkt voelt tot zijn moeielijken werkkring. Karel is op een groot kantoor in Londen werkzaam, waar hij goede vooruitzichten heeft; de degelijke jonge man heeft spoedig de achting zijner chefs gewonnen. Het leven in Engeland bevalt hem en Louise leest tusschen de regels zijner brieven, dat hij hoop heeft zich in den vreemde een eigen huis te stichten, waar hij een slank Engelsch meisje als zijn vrouwtje denkt binnen te leiden.

Ook Annie heeft de vleugels uitgeslagen: zij had haar examenen in de muziek gedaan, en was reeds in onderhandeling over eenige lessen; doch toen een jonge dokter, die zich sedert korten tijd te Dieren had gevestigd, haar zijne hand bood, waren al hare toekomstplannen vergeten. Eer het anderhalf jaar verder was, deed het jonge, opgewekte vrouwtje haar intrede in het schilderachtige huisje, dat zij met zooveel smaak had ingericht.

Louise is alleen overgebleven en er zijn dagen, dat een gevoel van groote yerlatenheid haar overvalt.

Hare lessen zijn nog even gezocht als vroeger, maar als zij thuiskomt en hare avonduren in de nu eenzame huiskamer doorbrengt, dringen zich onwillekeurig beelden uit het verleden aan haar geest op.

Dan herinnert zij zich weer die jaren, toen zij hard werkte voor haar examens, en de schoone luchtkasteelen, eenmaal door haar gebouwd, helaas nu alle tot puin gevallen.

Het huisje harer droomen, ter zijde van den straatweg, heeft alle bekoorlijkheid voor haar verloren: zij, die er het middelpunt van zouden hebben uitgemaakt, waren beiden reeds heengegaan. De broers waren gevestigd en hadden de zusterlijke zorgen niet meer noodig, en zelfs de kleine, teere Annie, voor wie zij zich zoovele opofferingen had getroost, had hare bestemming gevonden.

Louise misgunde haar het geluk niet aan de zijde van den

ernstigen geneesheer, die de zonnige, frissche natuur van zijn vrouwtje zoo op prijs wist te stellen, doch in haar oog parelt een traan, die voor een oogenblik haren blik verduistert.

Een beeld, dat zij meent reeds lang vergeten te hebben, vertoont zich plotseling aan haar geestesoog: eene Indische woning, met welriekende klimplanten begroeid, en door palmen omringd, waar eene krachtige mannengestalte in de voorgalerij op en neer loopt: hij heeft de trekken van Willem Verbrug; en terwijl zij zich in die lang vervlogen dagen verdiept, denkt zij met weemoed aan dien droom harer jeugd, die nog niet alle bekoring voor haar heeft verloren. Zijn warm hart, zijn geestdrift, zijne ernstige levensopvatting hebben een snaar doen trillen in haar echt vrouwelijk gemoed, dat vol illusie het leven tegenging. Toen had hare veel omvattende taak al haar tijd in beslag genomen, doch nu zij slechts voor zich zelve had te zorgen, en geen zware zorgen haar meer drukten, kwamen die oude onbestemde wenschen weer boven.

Terwijl zij met het hoofd, op de handen geleund, droomerig voor zich uit zit te staren, merkt zij niet, dat er iemand binnenkomt, tot zij een kus op het voorhoofd voelt.

»Daar heb ik je nu eens betrapt; ik dacht, dat gij nooit stil zat, Louise lief, klinkt Marie Verbrug's vroolijke stem; wat hield je gedachte zoo zeer bezig, dat ge me niet hoorde naderen. Dat vele alleen-zijn is niet goed voor je: Ada en ik zullen je er meer avonden uithalen hoor.«

Een vluchtige bos kleurde Louise's wangen, maar ongedwongen zegt zij:

»Dat is gezellig, dat ge hier zijt, doe je mantel af en laat mij je een kopje thee schenken, want nu laat ik je vooreerst niet gaan,« en in hare plichten als gastvrouw vond zij eene welkome afleiding.

Toen haar blik op Marie's stralend gezichtje viel, zag zij haar verwonderd aan en vroeg:

»Welke goede tijding komt gij mij brengen: Je oogen zeggen, dat het iets goeds is.«

»En dat is het ook,« was het opgewonden antwoord, en zegepralend haalde Marie een brief te voorschijn. »Hoor eens, wat Willem aan moeder schrijft,« en zij begon te lezen:

»Ik kan u eene goede tijding zenden; het werk, dat ik te verrichten had is afgelopen en éér wij tot den aanleg eener tweede lijn overgaan, kan ik een klein jaar verlof krijgen.

Ik verlang naar Holland en naar degenen, die mij zoo lief zijn, en komt er niets in den weg, dan kan ik over veertien dagen afreizen.* Dan volgen vragen naar huisgenooten en vrienden, en als Marie met eene liefdevollen blik op Louise, wier geheim zij half geraden had, de regels leest:

»Ik ben benieuwd, of Louise Merkens zich mijner nog herinnert; heeft zij hare opgewekte natuur behouden te midden van al het leed, dat haar deel was,« boog Louise het hoofd en haar theeblad scheen op eenmaal al hare aandacht in beslag te nemen.

De weken, die verloopen moeten, voor men den jongen Verbrug kon verwachten, zijn voor zijne familie en niet het minst voor Louise een tijd van spanning, doch eindelijk breekt de dag aan, waarop zij hem voor 't eerst zal weerzien na jarenlange scheiding.

De eenvoudige toon, de hartelijkheid van de familie Verbrug, die Louise steeds als een der hunnen beschouwt, maakt dit eerste samenzijn ongedwongen en sedert is Louise eene steeds welkome bezoekerster ter huize harer vrienden.

Beide jonge lieden bemerken tot hunne vreugde, dat zij dezelfde zijn gebleven; hun hart klopt nog even warm voor al wat edel is en goed en al zijn, vooral over Louise's hoofd, zware wolken heengegaan — haar geloof is ongeschokt gebleven en juist onder de beproeving heeft zij haren Heiland nog beter leeren kennen.

Als Willem haar na verloop van eenige weken, op een stil plekje van den tuin opzoekt en haar meedeelt, hoe haar beeld hem steeds voor oogen heeft gestaan, hoe de gedachte aan haar hem tot grooter ijver en krachtsinspanning heeft aangespoord, en als hij haar met eene stem, die van aandoening beeft, vraagt, of zijne liefde wederliefde vindt, dan leest hij zijn antwoord in die zielvolle, blauwe oogen, waaruit een schat van liefde en trouw hem tegenstraalt.

Met groote vreugde ontvangen de heer en mevrouw Verbrug Louise als hunne aanstaande schoondochter en een van Marie's liefste wenschen wordt op dit oogenblik vervuld.

En uit Louise's hart stijgt dien avond een toon van innigen dank tot den Heer, die haar zoo rijkelijk heeft gezegend.

Spoedig staat het ons bekende benedenhuis te huur; en tot veler teleurstelling moet Louise binnen kort hare lessen opgeven; allerlei gewichtige toebereidselen nemen nu een

groot deel van haar tijd in beslag, en eer zeven maanden zijn verstreken, verlaat weer eene mailboot de sluizen van IJmuiden. Aan boord bevindt zich een pas getrouwd paar, wier eerste jeugd reeds is voorbijgegaan, die beiden met den ernst des levens hebben kennis gemaakt, doch die sterk in elkanders liefde, en vertrouwend op den Heer, het Vaderland verlaten om aan de andere zijde van den oceaan zich een eigen tehuis te stichten.

Geen dier beiden ontveinzen zich te midden van hun jong geluk dat ook in 't nieuwe Vaderland slechts vreugde en voorspoed hen zullen wachten; daarvoor hebben zij te veel doorge- maakt — en het afscheid van degenen, die hen boven alles lief zijn, ligt hun nog te versch in het geheugen. Zullen zij elkaar op aarde ooit weerzien, en dan ook, in Indië zullen zij in aanraking komen met personen, die hen niet begri- jpen en daardoor mogelijk verkeerd zullen beoordeelen; zij zullen er toestanden aantreffen, waarin verbetering ge- bracht moet worden — en zullen de pogingen, door hen daartoe aangewend — geen spot en strijd verwekken? Doch Louise wil zich niet laten ontmoedigen; tot hiertoe heeft de Heer haar geholpen en haar de krachten geschonken, die zij behoefde in elke omstandigheid van haar veel bewogen leven. Zij heeft ten duidelijkste mogen ondervinden, dat alle dingen medewerken ten goede dengenen, die God lief- hebben en zij is zich bewust dat haar trouwe Heiland haar ook in de nieuwe omgeving niet verlaten zal. En het is haar of, waar zij afscheid nam van velen die haar lief zijn, de Heer haar dichter nabij is dan ooit te voren en de oude troostvolle woorden uit den Bijbel komen haar voor den geest: »Ik zal met u trekken, waar gij ook henen gaat.»

Een traan welt in haar oog, en als haar echtgenoot haar aanziet, schijnt hij te gissen wat er in haar hart omgaat. Hij drukt zacht haar hand — en terwijl beiden het oog laten dwalen over den blauwen waterspiegel — fluistert hij: »Niet waar, lieveling — wat ons ook overkome — niets kan ons scheiden van onzen Heiland, die, ook in ons toekomstig vaderland, Zijne kracht in onze zwakheid zal volbrengen, waar wij ons leven in Zijn dienst wenschen te besteden.«

En wij twijfelen niet, of er zal een zegen uitgaan van beider blijmoedig geloof en ernstige levensopvatting.
